

НАКАЗ

від 16.03.2012

№ 229

Про підсумки проведення вибіркової оцінки базових комп'ютерних навичок педагогічних кадрів області

На виконання наказу управління освіти і науки ОДА від 20.12.2012 №887 «Про порядок здійснення вибіркової оцінки базових комп'ютерних навичок педагогічних кадрів області» 27-28.12.2011 в Запорізькій області проведена вибіркова перевірка рівня сформованості базових комп'ютерних навичок вчителів-предметників та керівників ЗНЗ. Усього в заході взяли участь 1200 педагогічних працівників області.

Враховуючи результати перевірки, які викладені в аналітичній довідці (додається),

НАКАЗУЮ:

1. Керівникам органів управління освітою райдержадміністрацій та міськвиконкомів, директорам шкіл-інтернатів обласного підпорядкування:

1.1. до 01.04.2012 ознайомити керівників ЗНЗ області та вчителів-предметників з результатами проведеної перевірки, обговоривши результати району, міста, закладу на нарадах, засідання предметних методичних об'єднань тощо;

1.2 до 01.05.2012 спланувати подальшу цільову реалізацію в районі/місті освітніх програм щодо навчання вчителів в галузі ІКТ та безперервного підвищення їх ІТ-компетентності, скласти плани заходів з означеного питання на 2012-2015 роки;

1.3 до 01.06.2012 забезпечити 100 % оволодіння вчителями, керівниками закладів освіти, співробітниками відділів освіти та методичних кабінетів базовими комп'ютерними навичками;

1.4 до 01.06.2012 провести оцінку рівня сформованості базових комп'ютерних навичок педагогічних працівників кожного навчального закладу району/міста, у тому числі й усіх членів адміністрації закладів освіти;

1.5 до 15.06.2012 узагальнити результати оцінки рівня сформованості базової ІТ-компетентності педагогічних працівників та надати звіт і перспективні

плани щодо подальшого підвищення ІТ-компетентності вчителів Центру інформатики та інформаційних технологій ЗОІППО на електронну адресу ciit_zp@mail.ru;

1.6 з 01.09.2012 розпочати роботу щодо формування предметно-орієнтованої ІТ-компетентності вчителів-предметників, спланувавши навчання на відповідних курсах, спецкурсах, тренінгах, майстер-класах в очній та дистанційній формі;

1.7 постійно проводити методичні та мотиваційні заходи щодо ефективного використання вчителями усіх предметів в педагогічній діяльності засобів комп'ютерної техніки, електронних засобів навчання та ІКТ;

1.8. активізувати участь педагогічних працівників закладів освіти в обласних конкурсах, фестивалях, виставках методичних розробок щодо впровадження ІКТ в освітню діяльність, участь у роботі віртуальних педагогічних співтовариств;

1.9 забезпечити участь шкіл району, міста у програмі сертифікації закладу освіти «100% володіння ІКТ на базовому рівні» (для закладів, педагогічний колектив якого пройшов перевірку ІТ-компетентності й показав 100% володіння ІКТ на базовому рівні).

2. Ректору КЗ «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» ЗОР Пашкову В.В.:

2.1 сприяти реалізації та здійснювати координацію в Запорізькій області різноманітних освітніх програм щодо навчання вчителів та керівників закладів освіти в галузі ІКТ, безперервному підвищенню їх ІТ-компетентності;

2.2 до 20.06.2012 підготувати узагальнений звіт щодо рівня сформованості базових комп'ютерних навичок педагогічних працівників області за результатами навчання педагогів та звітів відділів освіти;

2.3 до 01.12.2012 забезпечити розробку та впровадження в післядипломну педагогічну освіту різноманітних курсів, спецкурсів, тренінгів, майстер-класів щодо формування предметно-орієнтованої ІТ-компетентності працівників закладів освіти в очній та дистанційній формі;

2.4 продовжити проведення тематичних курсів з ІКТ, викладання на курсах підвищення кваліфікації всіх педагогічних категорій спецкурсу з ІКТ, акцентувавши увагу на ефективному використанні можливостей ІКТ при здійсненні професійної діяльності;

постійно

2.5 продовжити практику організації на базі опорних закладів освіти тренінгів з навчання педагогів в галузі ІКТ на різних рівнях навченості;

постійно

2.6 активізувати науково-методичну роботу з педагогічними кадрами щодо використання ІКТ в управлінській діяльності, в навчально-виховному процесі, у роботі закладів позашкільної освіти;

постійно

2.7. забезпечити проведення різноманітних обласних конкурсів для педагогів області з питання використання ІКТ в освітній діяльності, узагальнення досвіду роботи найкращих педагогів та закладів освіти.

постійно

2.8 сприяти участі ЗНЗ області у програмі сертифікації закладу освіти «100% володіння ІКТ на базовому рівні» (для закладів, педагогічний колектив якого пройшов перевірку ІТ-компетентності й показав 100% володіння ІКТ на базовому рівні).

3. Завідувачу сектору виховної роботи та позашкільних закладів управління освіти і науки облдержадміністрації Хіврич В.В. у ході комплексної перевірки території, які вказані у довідці як такі, які не забезпечили репрезентативну участь керівників у перевірці рівня ІТ-компетентності, здійснити додаткову перевірку рівня ІТ-компетентності керівників.

4. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника начальника управління В.М. Захарчука.

Начальник управління

О.Г. Верозубов

Чернікова 2363099

Хіврич 239 04 96

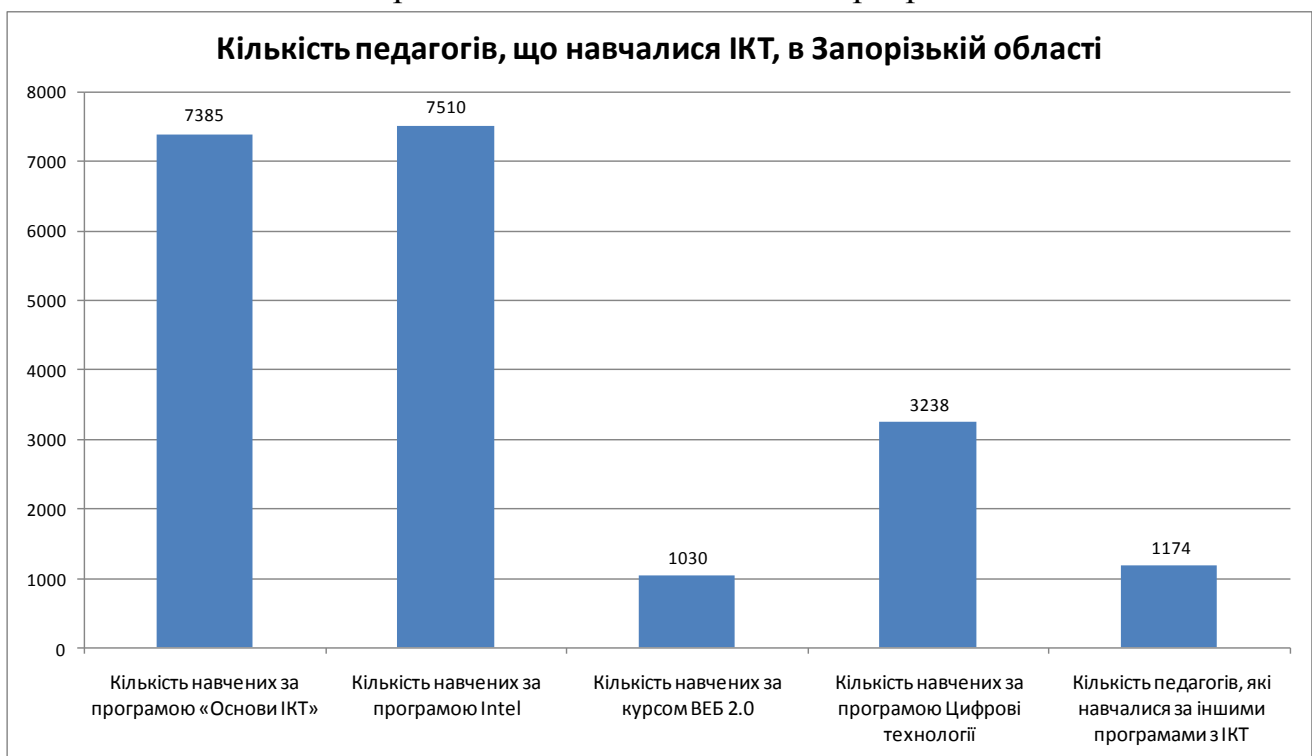
Додаток
до наказу ОблУОН
від 16.03.2012 № 229

ДОВІДКА

щодо результатів оцінки базових навичок з ІКТ
педагогічних працівників Запорізької області

На виконання завдань Державної цільової програми «Впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій "Сто відсотків" на період до 2015 року», затвердженої постановою КМУ України від 13.04.2011 № 494; наказу МОНМС України від 11.05.2011 № 436 «Про підготовку до початку 2011/2012 н.р.» щодо забезпечення 100-відсоткової підготовки та підвищення кваліфікації вчителів з ІКТ до кінця 2011 року; враховуючи лист МОНМС України № 1/9-493 від 24.06.2011 «Щодо організації навчання вчителів з використання інформаційно-комунікаційних технологій»; відповідно до Програми розвитку освіти Запорізької області на 2010-2012 роки та на виконання наказу управління освіти і науки облдержадміністрації від 12.07.2011 № 536 «Про продовження реалізації Регіонального освітнього проекту «Формування та розвиток ІТ-компетентності вчителів» в Запорізькій області у грудні 2011 року проведено оцінювання базових комп'ютерних навичок керівників ЗНЗ і вчителів-предметників області.

Протягом семи років (2004-2011 рр.) в Запорізькій області здійснювалося навчання педагогічних працівників ІКТ за кількома програмами:

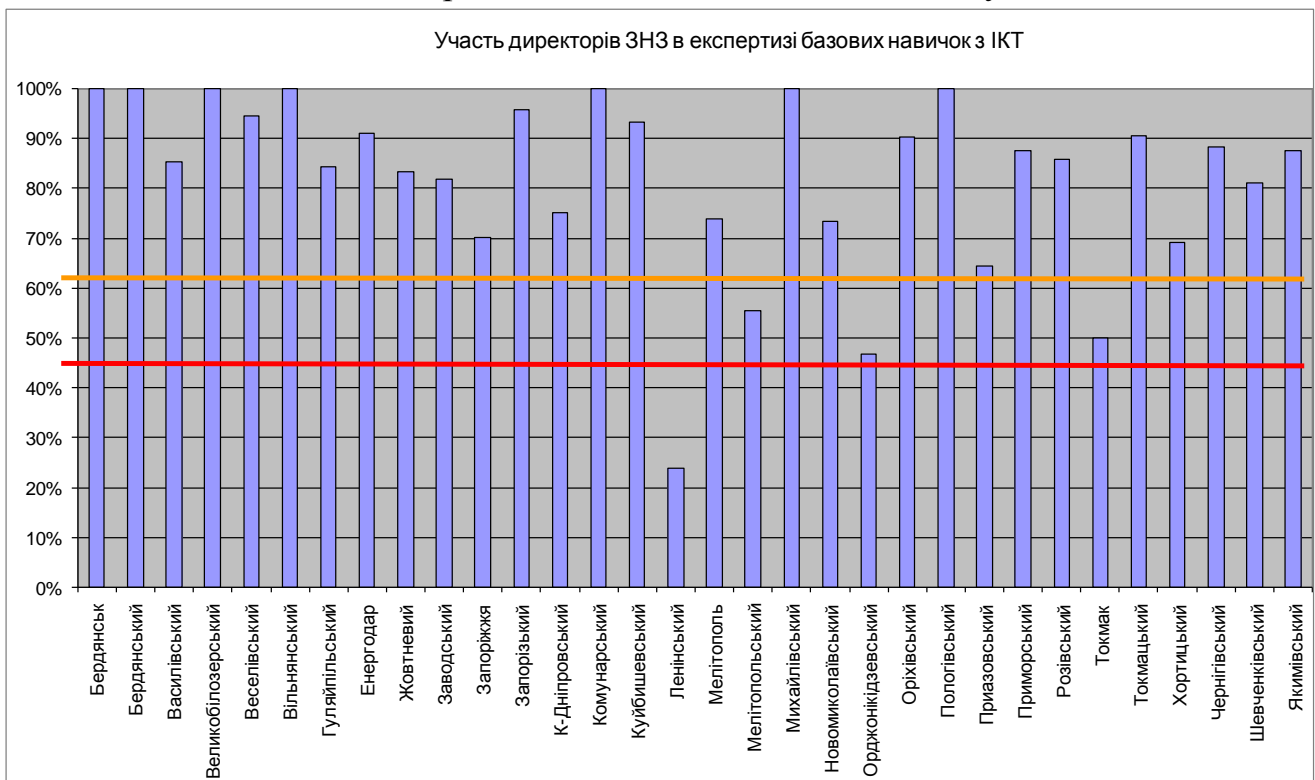
З 16007 педагогічних працівників області не пройшли навчання за жодною з програм 1824 педагоги, які могли самостійно отримати навички з ІКТ. Це дало належні підстави для організації експертизи з метою перевірки рівня володіння ІКТ на базовому рівні педагогічними працівниками ЗНЗ області.

Експертиза базових навичок з ІКТ проведена відповідно до наказу УОН Запорізької ОДА від 20.12.2012 № 887 «Про порядок здійснення вибіркової оцінки базових комп'ютерних навичок педагогічних кадрів області» та листа ЗОППО № 414 від 21.12.2011 «Рекомендації щодо проведення вибіркової оцінки базових комп'ютерних навичок педагогічних кадрів області». У експертизі взяли участь директори навчальних закладів області та вчителі-предметники за попереднім розподілом.

Контрольні завдання експертизи передбачали виконання основних дій над об'єктами операційної системи, роботи з текстовим та табличним процесорами, створення комп'ютерних презентацій, пошук інформації в глобальній мережі Internet, роботу з архівами та використання електронної пошти. Контрольні завдання для директорів та для вчителів ЗНЗ дещо відрізнялись, що викликано специфікою використання ІКТ у фаховій діяльності педагогічних працівників, але ця різниця не була значною.

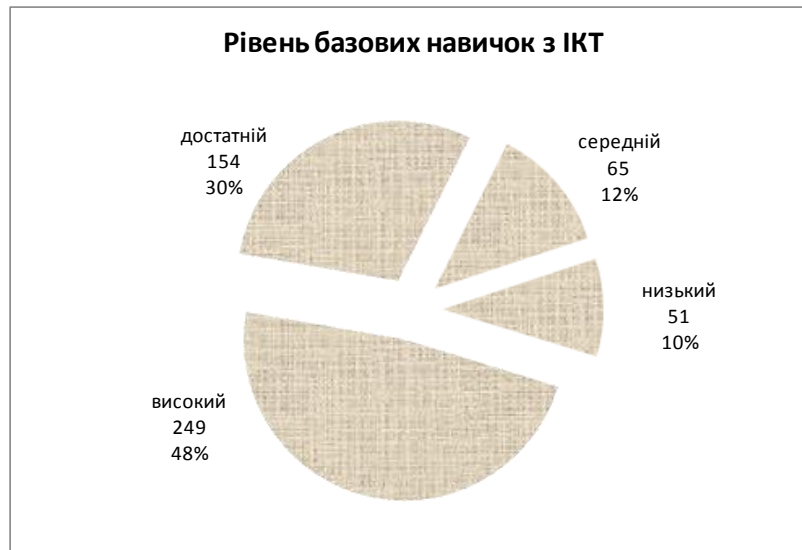
Разом з контрольними завданнями обласним науково-методичним центром інформатики та інформаційних технологій в освіті розроблено критерії оцінювання робіт та схему перевірки робіт.

Експертизу базових навичок пройшли 482 директорів навчальних закладів області, що складає 82 % керівників ЗНЗ області. Статистика участі:

Варто зазначити, що в більшості районів було забезпечено належну участь директорів, що дає змогу з великою долею достовірності аналізувати результати експертизи. Але такої змоги немає по відношенню до навичок з ІКТ у керівників навчальних закладів Ленінського (24 % участі) та Орджонікідзевського (47 %) районів, м. Токмака (50 %), Мелітопольського (56%) та Приазовського (64 %) районів. У зв'язку з цим у ході комплексної перевірки вказаних територій буде додатково перевірено рівень ІТ-компетентності керівників навчальних закладів цих територій.

Слід виокремити два підходи до визначення рівня базових навичок у педагогів, що пройшли експертизу. З одного боку, використовуючи загальноприйнятту рівневу класифікацію, можна говорити про чотири рівні навчальних досягнень: низький, середній, достатній та високий. Зважаючи на такий підхід, загалом по області під час експертизи директори ЗНЗ показали наступний рівень володіння базовими навичками з ІКТ

Але наведена система оцінки результатів є сумнівно прийнятною у випадку, коли всі дії, які потрібно було виконати в ході роботи, є базовими, тобто такими, без володіння якими неможливо говорити про подальший розвиток ІТ-компетентності педпрацівника. Адже, наприклад, 53-відсоткове виконання, начебто, свідчить про достатній рівень ІКТ-навичок, та очевидно, що при цьому було виконано трохи більше половини базової (тобто мінімально можливої для визначення перспектив подальшого розвитку) роботи. Тому більш прийнятним видається якісний підхід до оцінки результатів експертизи: якщо роботу було виконано на дві третини – тобто на 67% – робота зарахована, а автор роботи володіє ІКТ-навичками на базовому рівні. У протилежному випадку – автор не має належного рівня ІКТ-навичок. Через призму такого підходу до оцінювання рівня базових навичок з ІКТ директори ЗНЗ показали наступний результат:

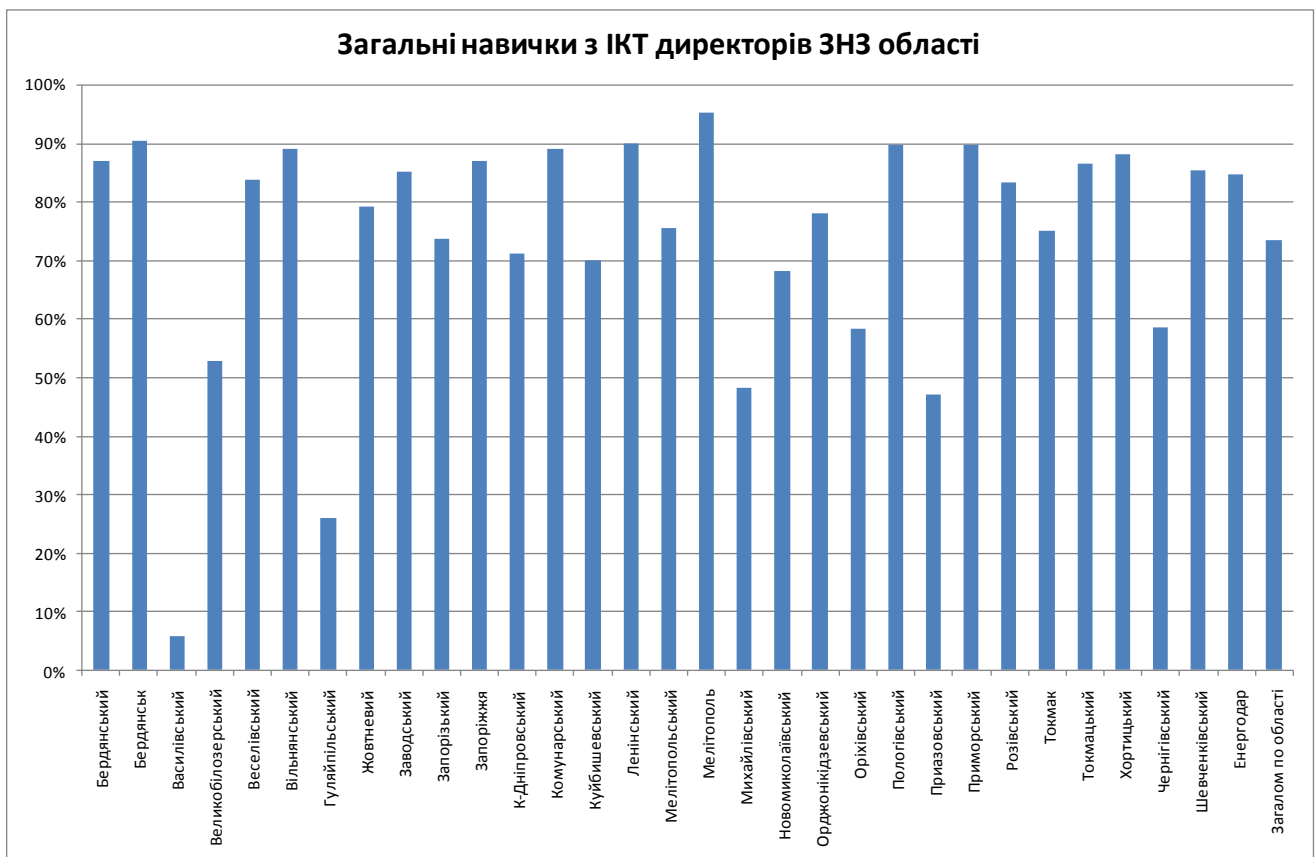
Ця діаграма відображає реальний стан володіння базовими ІКТ-навичками, і кількісні показники це підтверджують: якість базових навичок директорів ЗНЗ області складає близько 71%.

Розглянемо з чого склалися наведені результати:

	Загальні навички	Електронна таблиця	Презентація	Текстовий документ	Разом
Бердянський	86,9%	73,2%	71,0%	58,1%	72,9%
Бердянськ	90,3%	91,8%	93,1%	90,6%	91,5%
Василівський	5,8%	61,1%	50,1%	48,5%	42,8%
Великобілозерський	52,7%	51,7%	80,1%	75,4%	63,2%
Веселівський	83,8%	57,6%	70,8%	60,9%	67,6%
Вільнянський	88,9%	80,8%	70,4%	78,4%	79,9%
Гуляйпільський	25,8%	47,5%	41,3%	48,4%	41,1%
Жовтневий	79,2%	72,0%	61,2%	65,8%	70,0%
Заводський	85,0%	66,5%	72,0%	81,0%	75,1%
Запорізький	73,7%	74,2%	67,3%	71,5%	72,0%
Запоріжжя	86,9%	86,1%	79,5%	83,2%	84,2%
К-Дніпровський	71,0%	48,1%	63,0%	54,4%	58,3%
Комунарський	89,1%	91,9%	74,7%	95,9%	88,1%
Куйбишевський	69,9%	62,6%	56,1%	59,3%	62,2%
Ленінський	90,0%	84,2%	80,9%	67,0%	81,4%
Мелітопольський	75,5%	70,3%	64,8%	65,2%	69,3%
Мелітополь	95,1%	77,2%	78,3%	74,7%	81,2%
Михайлівський	48,1%	73,7%	61,2%	71,3%	64,2%
Новомиколаївський	68,2%	42,7%	62,1%	61,8%	57,1%
Орджонікідзевський	78,0%	87,9%	68,9%	83,9%	80,4%
Оріхівський	58,2%	49,9%	50,7%	55,2%	53,1%
Пологівський	89,6%	82,3%	87,0%	67,2%	82,1%
Приазовський	47,1%	47,0%	59,9%	33,5%	47,3%
Приморський	89,7%	90,8%	83,0%	72,4%	85,0%
Розівський	83,3%	68,7%	100,0%	98,3%	85,3%
Токмак	75,0%	83,3%	76,1%	90,0%	81,0%
Токмацький	86,4%	71,8%	69,3%	61,3%	72,6%
Хортицький	88,0%	84,8%	83,6%	92,2%	86,8%
Чернігівський	58,5%	60,8%	66,0%	74,1%	64,1%
Шевченківський	85,3%	81,8%	87,7%	80,0%	83,6%
Енергодар	84,6%	75,8%	58,7%	61,0%	71,0%
Загалом по області	73,5%	70,7%	71,0%	70,6%	71,4%

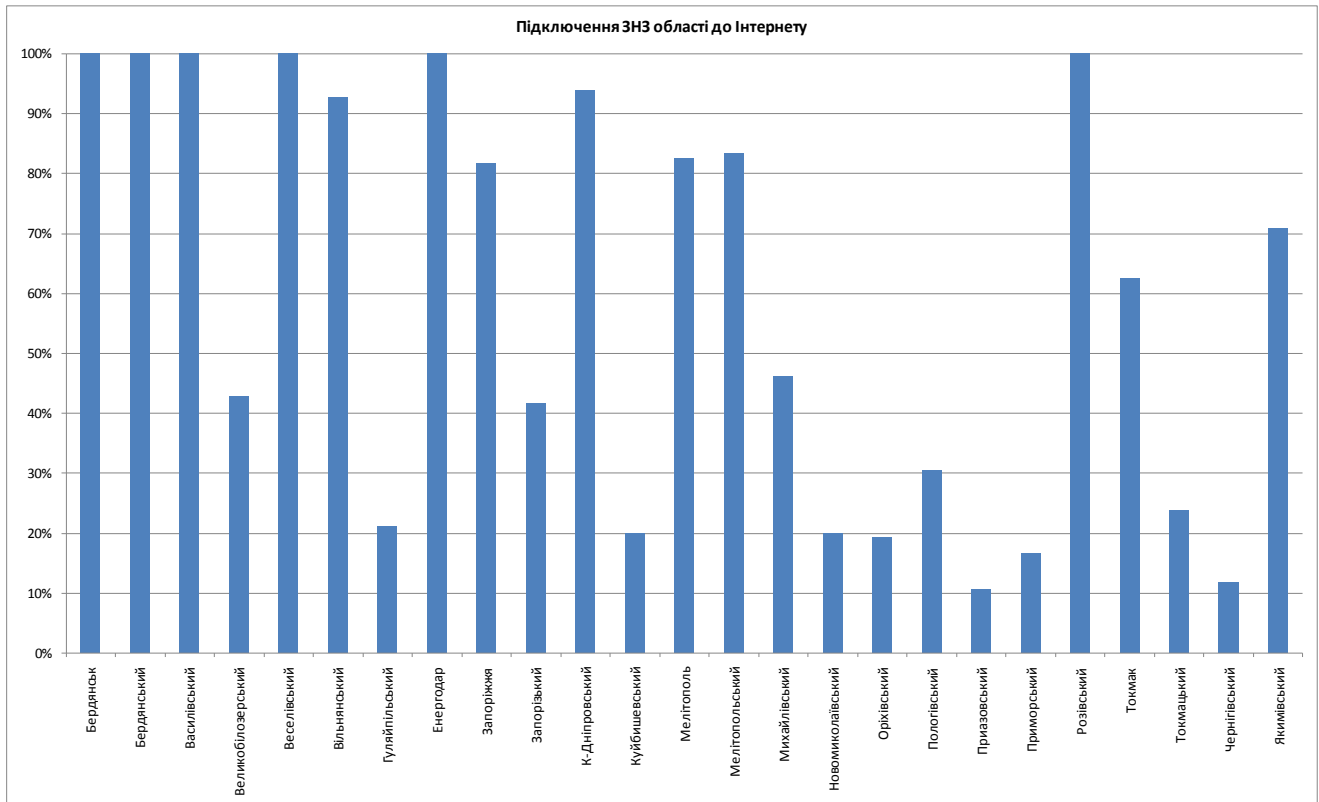
Примітка: в таблиці не наводиться аналіз результатів робіт директорів Якимівського району (за об'єктивних причин експертиза базових навичок там проводилась за дещо іншою схемою)

Завдання з розділу загальних навичок склалися з двох складових: вміння працювати з глобальною мережею Інтернет (пошук інформації та використання Мережі для електронного листування) та вміння працювати з архівами (вміння включити до архіву певні файли та визначеним чином перейменувати архів). Директори навчальних закладів впоралися з цим завданням таким чином:

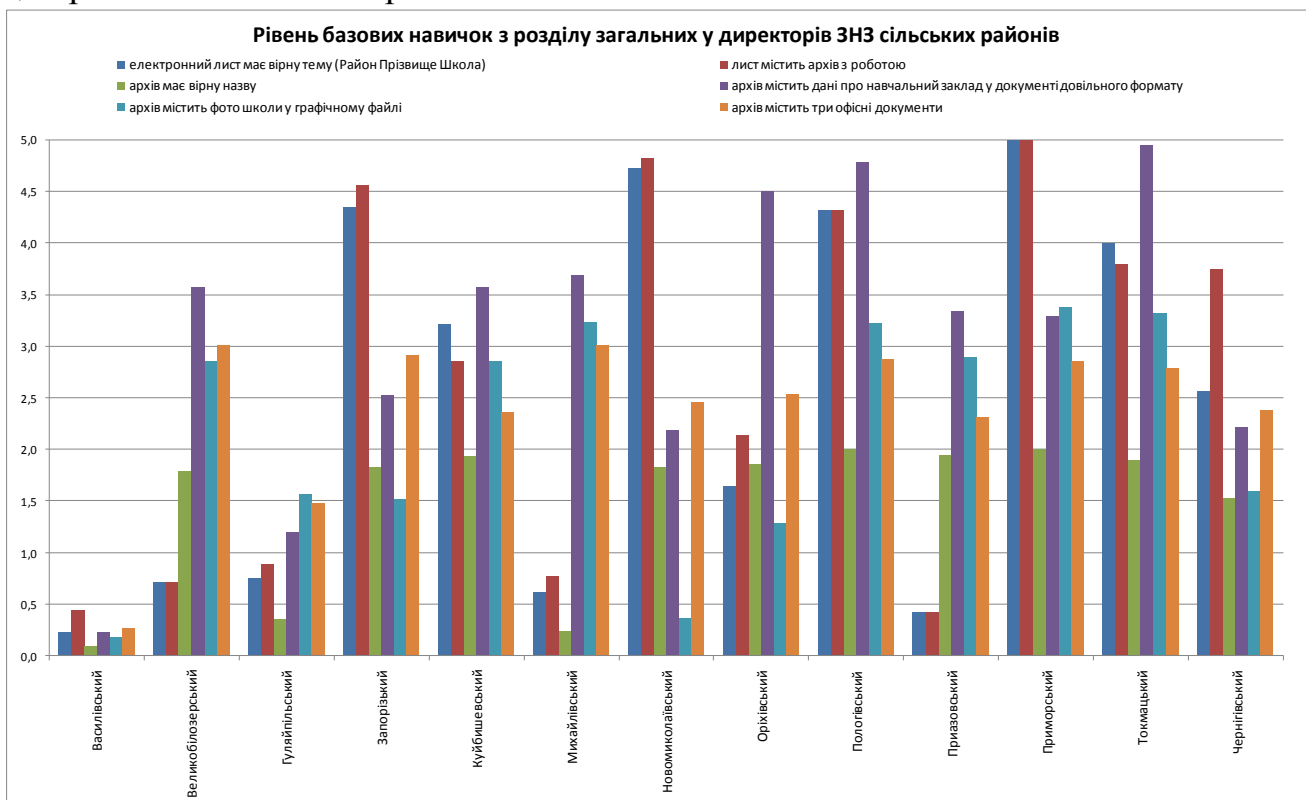

Можна зробити припущення, що причиною низьких показників загальних навичок директорів Василівського, Гуляйпільського, Михайлівського, Приазовського районів є відсутність задовільного доступу до Інтернету, адже всі загальні навички базового рівня легко набуваються за умови постійного та щоденного електронного листування з відділом освіти, з колегами тощо.

Розглянемо статистику щодо підключення навчальних закладів області до мережі Інтернет з задовільними характеристиками підключення (тобто зі швидкістю, не нижчою від 256кбіт/с):

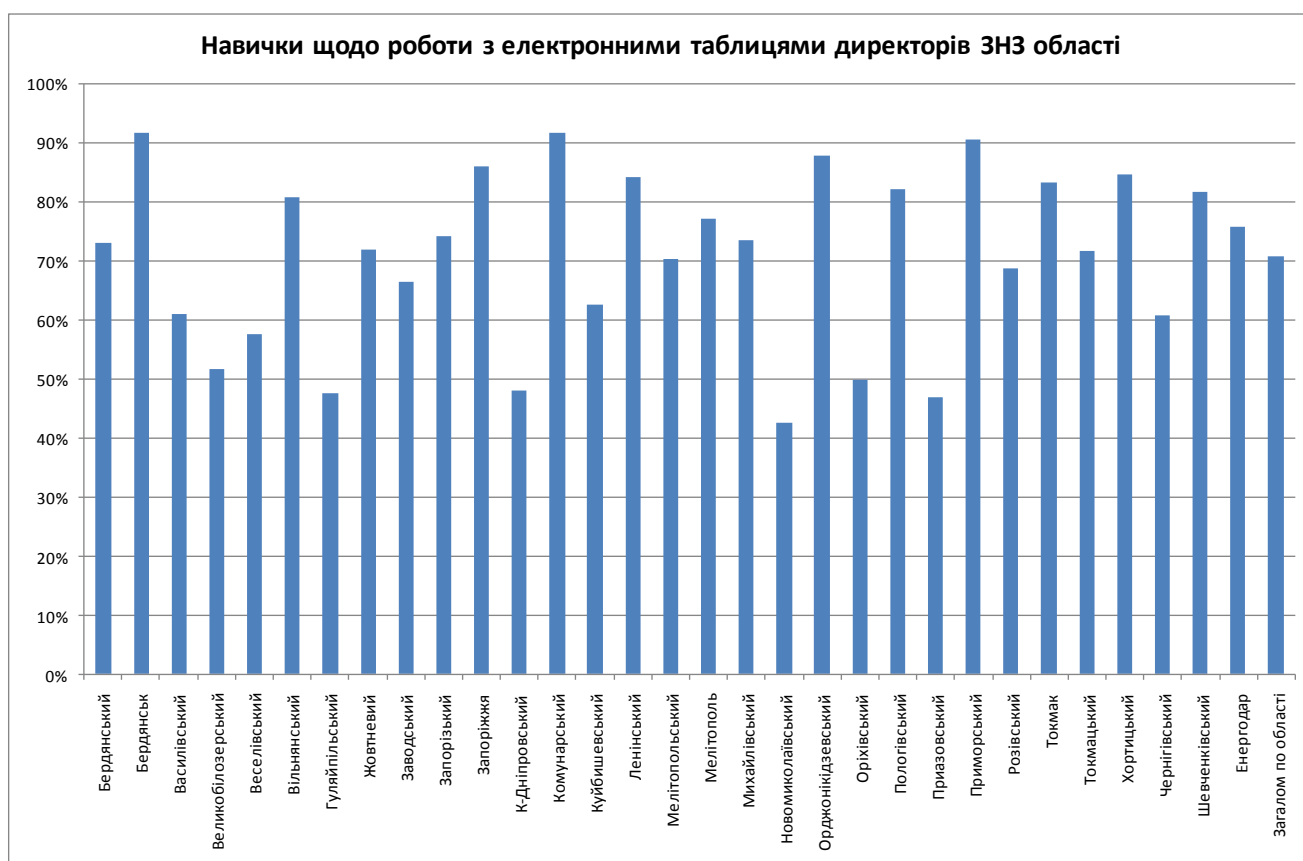
Статистика свідчить, що умови, нижчі за задовільні, мають більшість сільських районів області (виняток – Василівський район, але стовідсоткове забезпечення якісним Інтернетом тут відбулося недавно, до цього рівень інтернетизації району складав 30%). Розглянемо детальніше, які результати були показані директорами цих районів за елементарними вміннями:

Як бачимо, для кількох районів характерною є ситуація, коли при невисоких показниках Інтернет-навичок, навички роботи з архівами присутні на задовільному рівні; такою є ситуація у Великобілозерському, Михайлівському, Приазовському районах. Показали задовільні або достатні навички щодо роботи з Інтернетом, незважаючи на відсутність належних умов, директори Запорізького, Новомиколаївського, Пологівського, Приморського, Токмацького районів. Найбільш низькі показники у директорів Василівського та Гуляйпільського районів, що свідчить про відсутність повсякденного спілкування з комп'ютером директорів ЗНЗ цих районів.

Розглянемо роботу директорів ЗНЗ з офісними програмами. На відміну від вчителів-предметників, директорам належить майже на однаковому рівні володіти базовими програмами офісного пакету, адже специфікою діяльності директора є використання будь-якої з офісних програм майже щоденно.

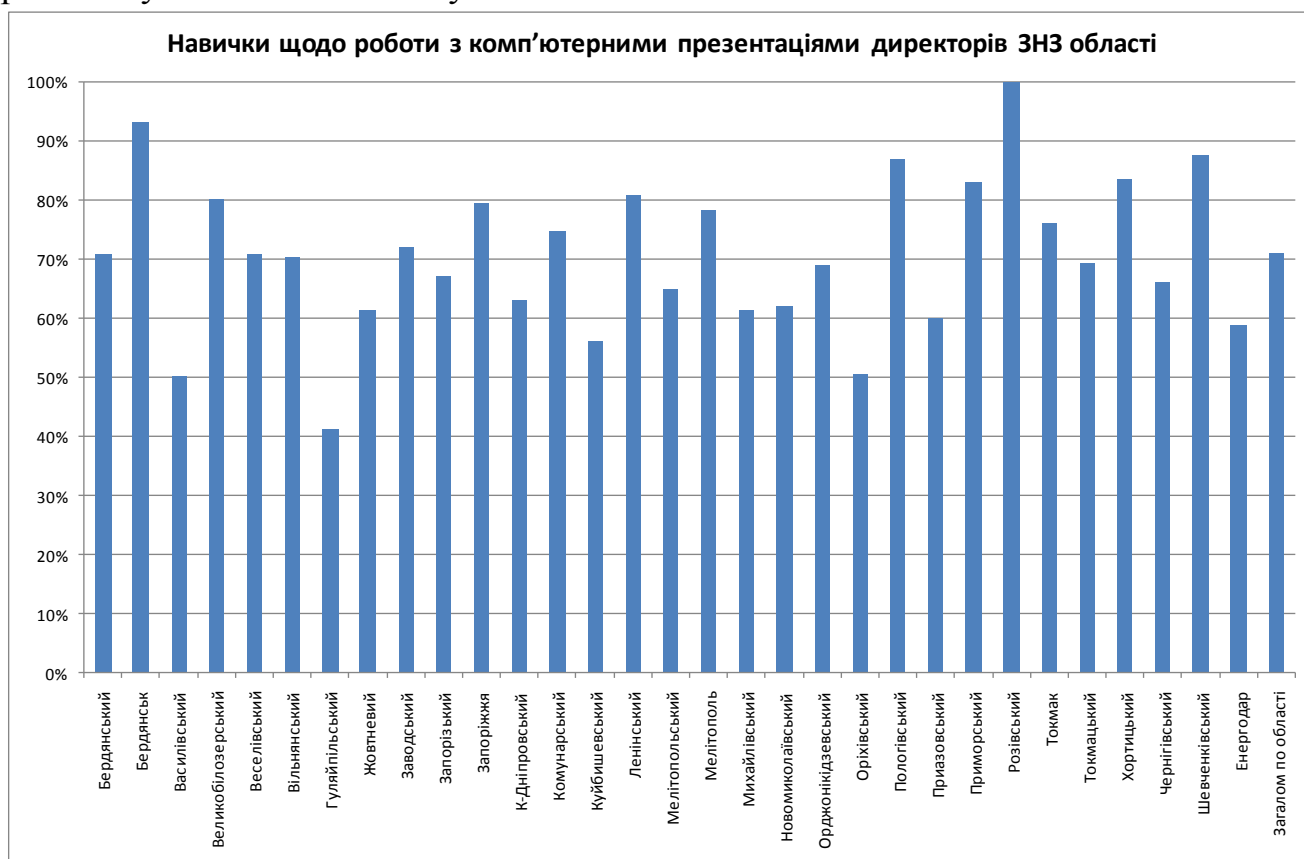
Отже, результати роботи з табличним процесором за текстом контрольної виявилися такими:

Серед проблемних тут виявилася більшість навичок: форматування таблиці, побудова та форматування діаграми, обчислення за формулами тощо. Ці навички не були відсутніми абсолютно, але отримали низькі оцінки, часом не більше, ніж 50% від максимально можливої кількості балів. Підсумкові результати щодо роботи з табличним процесором у декількох районах перевищили бажаний 67%-рівень завдяки тому, що таблицю було-таки складено та діаграму (завдяки значній автоматизації цього процесу з боку самого табличного процесору) побудовано. Наведемо детальніше середню оцінку по області:

Параметр або критерій	Максимально	Реально
створена та вірно заповнена таблиця для всіх класів школи (стовпці клас та кількість учнів)	4,0	3,4
над таблицею є назва Склад учнів за класами, в об'єднаній клітинці задано вирівнювання по центру	3,0	2,2
прокреслені границі в таблиці	2,0	1,5
виділені заголовки стовпців	2,0	1,3
вирівняний текст у клітинках	2,0	1,0
виконані підрахунки середньої наповнюваності класів за формулою	4,0	2,9
гістограма відображає кількість учнів по класах	4,0	3,0
наявні підписи даних	2,0	0,9
гістограма має назву Кількість учнів	2,0	1,3
гістограма розташована на окремому аркуші	2,0	1,4
назва аркуша з таблицею - Кількість учнів	2,0	1,3
відсутні порожні аркуші	2,0	1,5
файл має правильну назву - Моя школа	2,0	1,6

Рівень вмінь щодо створення презентації за результатами контрольної роботи було визначено наступний:

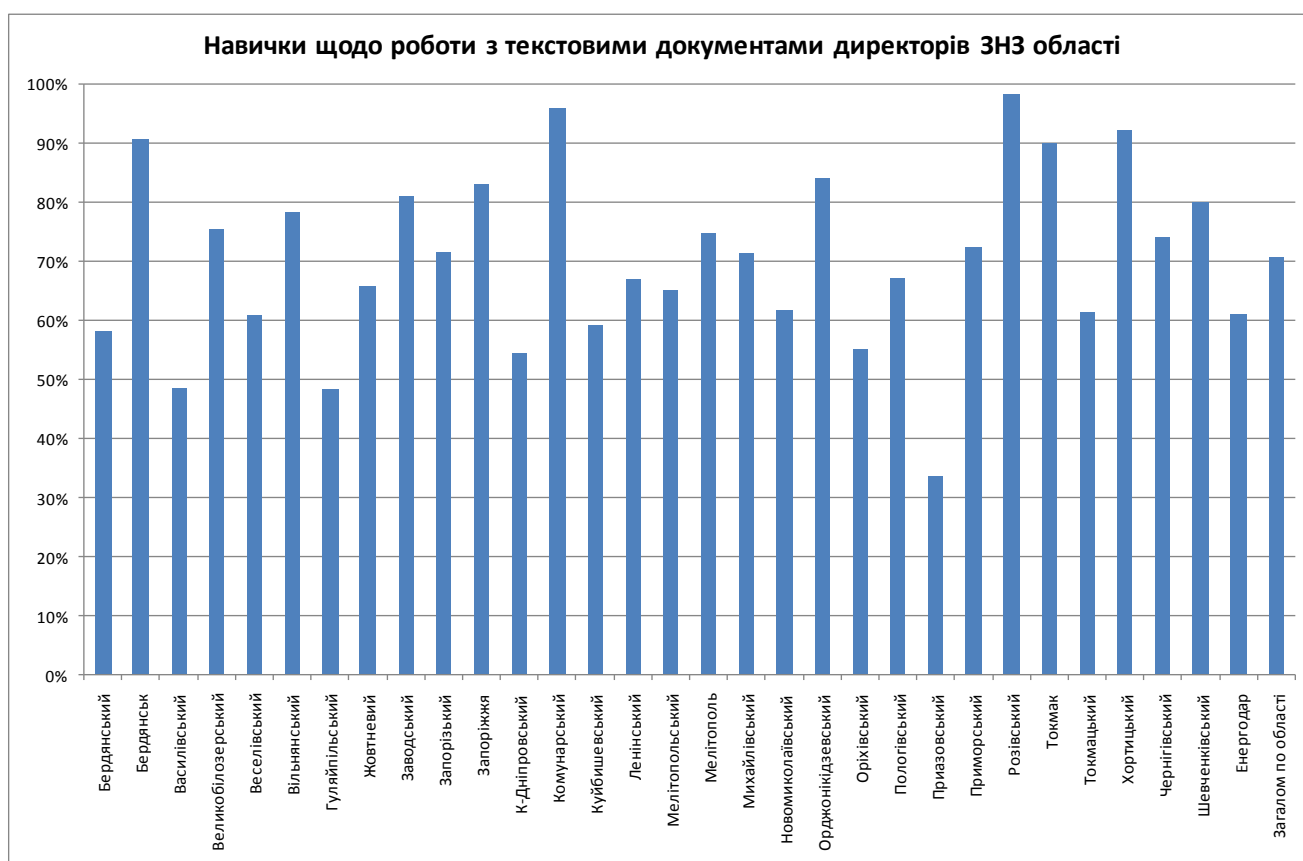

Загалом рівень виконання презентації виявився вищим, ніж рівень створення електронної книги за допомогою табличного процесору. Більшість елементарних навичок – на рівні бажаних 67% від максимального та вище. Лише, певно, не вистачило часу на виконання анімації об'єктів слайдів. Наведемо детальніше середню оцінку по області:

Параметр або критерій	Максимально	Реально
-----------------------	-------------	---------

перший слайд - титульний - наявні автор, тема (дещо про певну школу)	3,0	2,5
другий слайд: інформацію про школу (списком) та фото	2,0	1,5
третій слайд: таблиця (з завд. ел. табл.)	2,0	1,6
четвертий слайд: гістограма (з завд. ел. табл.)	2,0	1,6
застосовано дизайн слайдів	4,0	3,2
виконана анімація об'єктів усіх слайдів	8,0	4,2
файл має правильну назву - Моя школа	2,0	1,6

Найбільш впевненою повинна була, на перший погляд, виглядати робота директорів ЗНЗ з текстовим процесором щодо створення оголошення – нескладного як за змістом, так і за форматуванням документа. Але часто, ймовірно через невдалий розподіл часу та, як наслідок, його нестачу результати виконання цього завдання виявилися нижчими за очікувані:

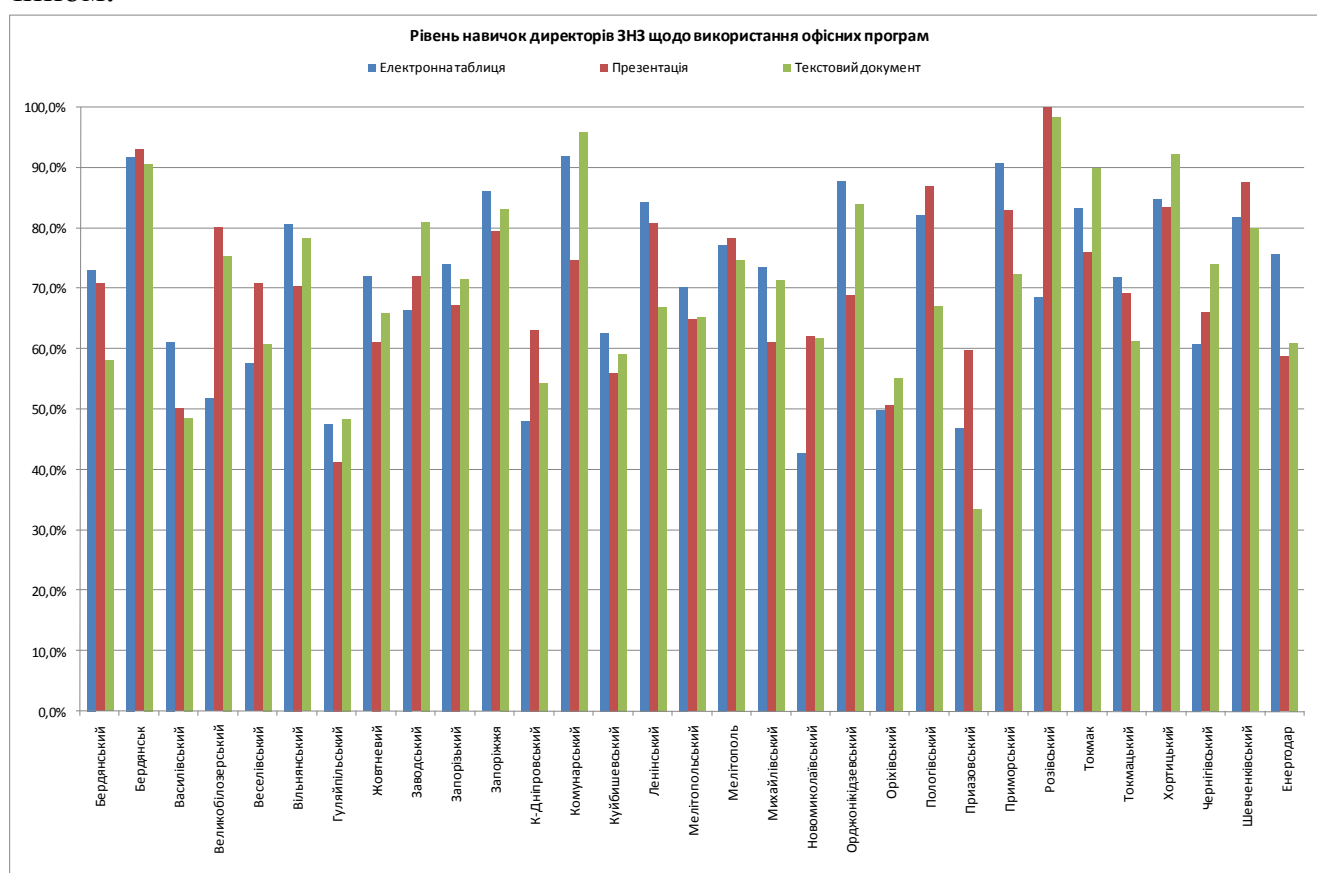

Проблемними тут виявилися, як і з табличним процесором, форматування елементів документа, а також робота з таблицею чи списком. Наведемо детальніше середні результати по області:

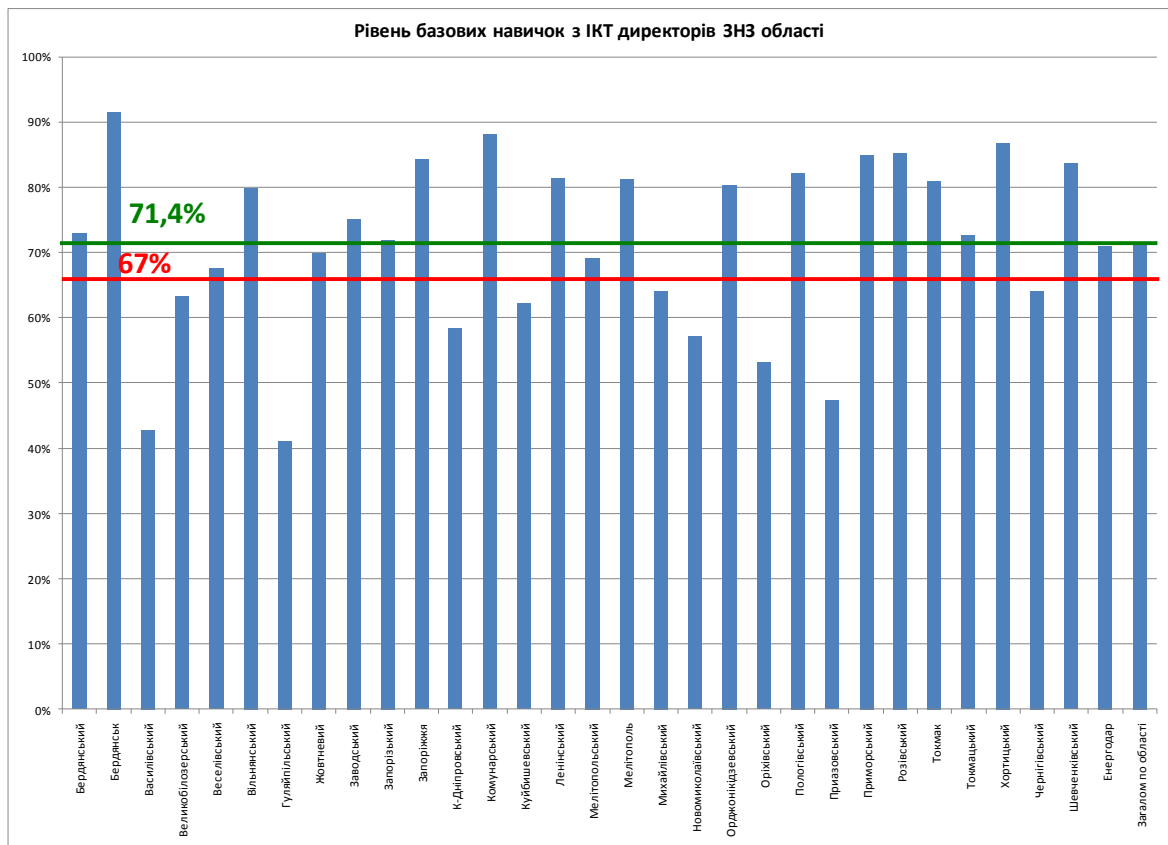
Параметр або критерій	Максимально	Реально
відформатовано заголовок оголошення	2,0	1,6
наявне фото школи	3,0	2,2
текст оголошення орфографічно правильний	2,0	1,6
інформація чітка та повна	2,0	1,5
включений список або таблиця	5,0	2,9
наявне форматування тексту (розмір, колір, накреслення, шрифт)	4,0	2,6
файл має правильну назву - Оголошення	2,0	1,7

Отже, в роботі з офісними документами, директорам ЗНЗ варто звернути увагу на вивчення та застосування засобів та прийомів форматування об'єктів документу, а також на ознайомлення з тими засобами кожної з програм, що визначають її застосування для певного призначення. Для табличного процесору, наприклад, це можливість автоматичних підрахунків та побудови діаграм, що мають певний сенс. Для текстових документів – можливість створення читабельного, правильно відформатованого тексту, включення до нього списків або таблиць тощо.

Якість навичок роботи з офісними програмами складає за усіма програмами близько 71%, що трохи перевищує заліковий рівень, але незначно. Загалом роботу директорів з програмами офісного пакету можна проілюструвати наступним чином:

Неможливо встановити загальних рис щодо володіння окремими компонентами офісних вмінь у представників директорського корпусу. В одних районах важчими для виконання виявилися документи табличного процесору, в інших – комп'ютерні презентації чи текстові документи. Ймовірно є допущення, що рівень цих навичок визначався попитом на них у самих директорів, та, можливо, рівнем викладання цих тем на курсах з ІКТ.

Отже, загалом рівень базових навичок директорів ЗНЗ області за результатами експертизи склав 71,4% та є таким, що перевищує заданий 67-відсотковий бар'єр, хоч і не набагато. Але така ситуація для першої експертизи є доволі прийнятною.

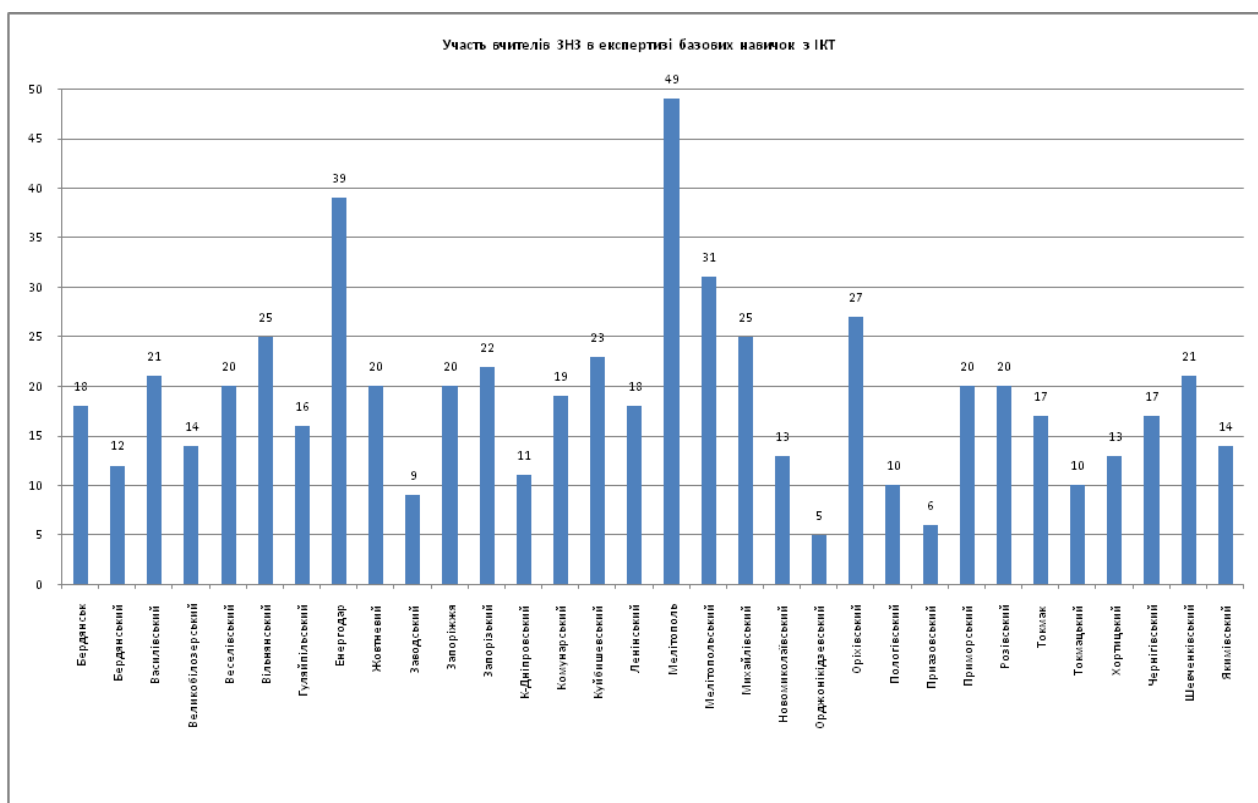
Володіння ІКТ на заліковому рівні показали директори ЗНЗ Веселівського, Жовтневого, Мелітопольського районів області, крім того рівень, вищий за

середній по області, виявили директори ЗНЗ Бердянського, Вільнянського, Заводського, Запорізького, Комунарського, Пологівського, Приморського, Розівського, Токмацького, Хортицького, Шевченківського районів, шкіл міського підпорядкування м. Запоріжжя, навчальних закладів м. Бердянськ та м. Мелітополь. Директори навчальних закладів м. Токмак, Ленінського та Орджонікідзевського районів, що брали участь в експертизі, також показали належний рівень володіння ІКТ, але через те, що контрольну роботу не виконувала значна частина директорів цих районів (міста), загальних рівень базових навичок з ІКТ тут визначити неможливо. Незвичайна ситуація склалася також у визначенні рівня володіння ІКТ директорами ЗНЗ м. Енергодар: через місцеві умови директори тут виконували роботу за текстом, орієнтованим на вчителів-предметників; можна констатувати, що якість базових навичок склала при цьому 71%, що дещо нижче, ніж в середньому по області для директорів ЗНЗ (але за іншим текстом), проте вище, ніж заліковий рівень та вище, ніж у вчителів-предметників.

Експертизу базових навичок з ІКТ для вчителів навчальних закладів було проведено за наступним попереднім розподілом:

<i>Район (місто)</i>	<i>Категорія педагогів</i>
м. Енергодар, Михайлівський	Українська мова та література
м. Мелітополь, Новомиколаївський	Зарубіжна література
Веселівський, м. Токмак	Іноземна мова
В.-Білозерський, Куйбишевський	Математика
Заводський, Чернігівський	Фізика
Ленінський, Хортицький	Хімія
Бердянський, Комунарський	Біологія
Гуляйпільський, К.-Дніпровський	Географія
Мелітопольський, Токмацький	Історія
Вільнянський, Пологівський	Музичне мистецтво
Запорізький, м. Бердянськ	Образотворче мистецтво
Василівський, Оріхівський	Фізична культура
Орджонікідзевський, Приморський	Технічна праця
Приазовський, Якимівський	Обслуговуюча праця
м. Запоріжжя, Розівський	Початкові класи
Жовтневий, Шевченківський	Заступники директорів

За звітами районів експертизу базових навичок пройшли 605 вчителів-предметників навчальних закладів області (матеріали аналітичних довідок). За поданнями експертів, що перевіряли надані роботи, лише 542 роботи виявилися результативними, тобто такими, які взагалі була можливість перевірити: архів з роботою відкривається і не порожній. Отже, статистика участі (за відомостями, наданими з районів) є наступною:

Є певні зауваження щодо якості організації участі вчителів у експертизі базових навичок:

- участь вчителів організували належним чином, кількість вчителів, що брала участь у виконанні контрольної, загалом відповідає кількості предметників в районі, про причини відсутності окремих вчителів були поінформовані та, в свою чергу, поінформували обласних організаторів експертизи організатори Великобілозерського, Вільнянського, Гуляйпільського, Заводського, Запорізького, Комунарського, Новомиколаївського, Орджонікідзевського,

Оріхівського, Приморського, Чернігівського, Якимівського районів, м. Бердянська, м. Енергодара, м. Токмака;

- організували участь приблизно відповідної кількості вчителів, але не поінформували про точне число предметників та причини їх (можливої) відсутності в Бердянському, К-Дніпровському, Куйбишевському, Ленінському, Пологівському районах та м. Мелітополь;
- організували участь значно меншої кількості вчителів, ніж можливо було б очікувати за даним фахом, та ніяким чином не прокоментували ситуацію:

Район (місто)	Кількість ЗНЗ	Фах вчителів	Очікувалось вчителів	Брало участь вчителів
Василівський	27	фізична культура	38	20
Запоріжжя	10	початкові класи	36	20
Мелітопольський	36	історія	48	31
Михайлівський	13	українська мова	39	25
Приазовський	28	обслуговуюча праця	28	6
Токмацький	21	історія	21	10
Хортицький	13	хімія	20	13

- організували участь тільки одного з заступників директорів ЗНЗ з кожної школи за умови, що вимоги були загальними: всі фахівці району з даного напрямку повинні брати участь в експертизі базових навичок в Жовтневому та Шевченківському районах (в разі сумісництва «заступник-вчитель» ситуацію слід було додатково прокоментувати).

Ці зауваження дають змогу констатувати, що умови проведення експертизи базових навичок дотримано або загалом дотримано у двох третинах районів/міст. Отже, загальний аналіз робіт на третину є спірним та за окремими параметрами може не відповідати дійсності.

Наведемо показники щодо рівня базових навичок вчителів області з ІКТ, зважаючи на різні способи визначення володіння базовими навичками:

за рівневим підходом

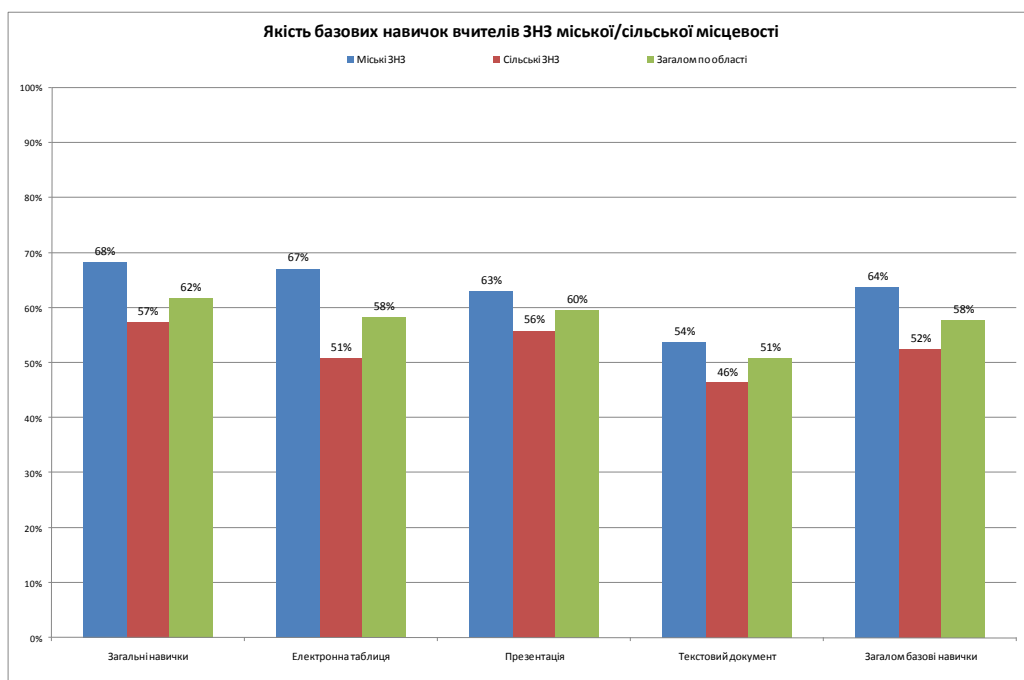
за якісним підходом

Діаграми відображають стан володіння базовими ІКТ-навичками, кількісні показники вказують: якість базових навичок вчителів ЗНЗ області складає близько 58%.

Пропонуємо розглянути, з чого склалися наведені результати:

	Категорія вчителів	Загальні навички	Електронна таблиця	Презентація	Текстовий документ	Базові навички
Енергодар	укр. мова	89,3%	56,8%	65,6%	48,1%	64,3%
Михайлівський	укр. мова	66,2%	47,8%	56,1%	31,2%	50,3%
Мелітополь	зар. літ.	72,7%	51,5%	47,2%	28,6%	50,7%
Новомиколаївський	зар. літ.	46,8%	33,8%	49,1%	47,6%	42,9%
Веселівський	іноз. мова	55,9%	47,3%	55,5%	51,8%	51,9%
Токмак	іноз. мова	64,7%	76,5%	77,0%	66,4%	71,8%
Великобілозерський	математика	67,2%	52,7%	63,4%	59,2%	59,7%
Куйбишевський	математика	76,4%	42,8%	51,8%	43,7%	52,6%
Заводський	фізика	46,6%	43,2%	46,0%	48,1%	45,6%
Чернігівський	фізика	49,0%	75,7%	69,2%	45,0%	61,7%
Ленінський	хімія	43,7%	83,2%	41,5%	35,3%	55,3%
Хортицький	хімія	55,1%	54,6%	45,2%	61,3%	54,2%
Бердянський	біологія	83,0%	78,7%	69,1%	54,3%	72,5%
Комунарський	біологія	73,0%	77,9%	70,4%	61,4%	71,7%
К-Дніпровський	географія	51,8%	35,8%	50,6%	14,7%	38,2%
Гуляйпільський	географія	25,2%	18,1%	29,6%	34,5%	25,6%
Мелітопольський	історія	66,6%	57,0%	72,7%	63,0%	63,8%
Токмацький	історія	81,6%	49,1%	67,5%	65,0%	63,8%
Вільнянський	муз. мист-во	78,7%	63,7%	60,8%	34,0%	60,3%
Пологівський	муз. мист-во	72,0%	71,3%	73,8%	51,2%	67,8%
Бердянськ	ОТМ	55,7%	67,5%	82,5%	62,8%	67,0%
Запорізький	ОТМ	68,2%	64,3%	61,5%	54,1%	62,5%
Василівський	фіз. культура	32,7%	21,1%	23,0%	9,5%	21,7%
Оріхівський	фіз. культура	51,2%	35,0%	29,3%	36,2%	37,8%
Орджонікідзевський	тех. праця	86,5%	71,4%	42,9%	37,1%	61,7%
Приморський	тех. праця	79,2%	85,7%	76,4%	58,8%	76,6%
Приазовський	обслуг. праця	43,5%	34,8%	30,2%	59,5%	41,0%
Якимівський	обслуг. праця	53,3%	50,4%	49,0%	36,1%	47,8%
Запоріжжя	початк. класи	77,0%	69,4%	81,7%	58,7%	71,5%
Розівський	початк. класи	0,0%	52,4%	78,8%	77,9%	51,3%
Жовтневий	заст. директ.	74,1%	73,2%	71,0%	60,9%	70,4%
Шевченківський	заст. директ.	80,4%	79,9%	84,8%	76,6%	80,4%
Загалом по області		61,8%	58,3%	59,6%	50,8%	57,8%

Якщо порівняти, яким чином рівень базових навичок з ІКТ вчителів міських ЗНЗ відрізняється від рівня базових навичок їх сільських колег, можна отримати приблизну картину:

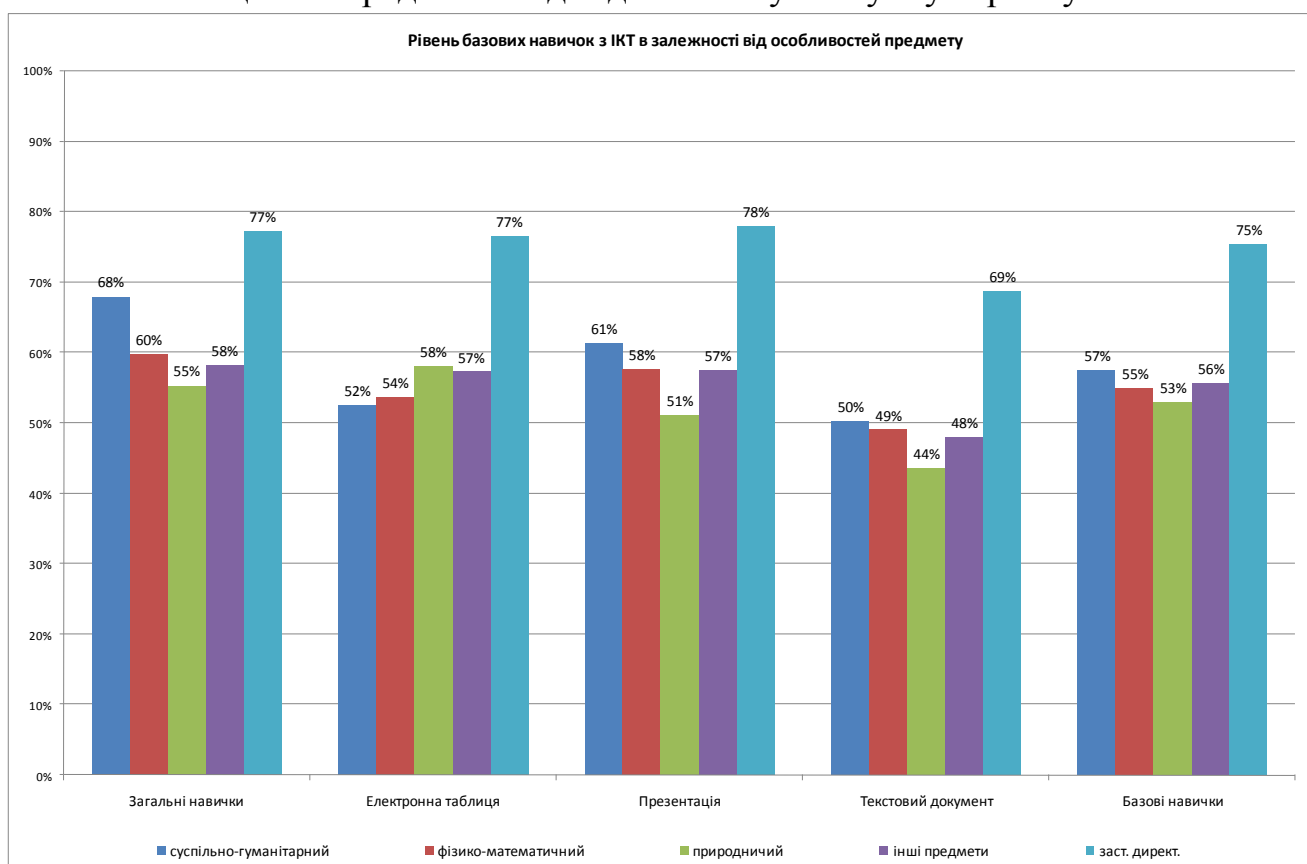

Очевидно, що за усіма пунктами порівняння базові навички з ІКТ вчителів міських ЗНЗ вищі приблизно на 5-15%. Вірогідними причинами цього можуть бути:

- більш застарілий парк комп'ютерної техніки сільських шкіл (міські школи мають більше змоги підтримувати сучасний рівень техніки завдяки можливості залучати потужніші благодійні батьківські кошти) не дає вчителям змоги часто та якісно використовувати ІКТ у власній діяльності, а навички, що не використовуються та не вдосконалюються, швидко втрачаються,
- нижча інтернетизація сільських районів безумовно визначає нижчі показники загальних навичок, адже вчителі міських шкіл краще оволодівають загальними навичками з ІКТ, користуючись Інтернетом для пошуку інформації, для спілкування через електронну пошту чи мережеві спільноти,
- особливості навантаження вчителів-предметників сільських шкіл (необхідність суміщати викладання кількох предметів, підвищене позашкільне

навантаження) залишають мало вільного часу для вдосконалення навичок з ІКТ, особливо на початковому рівні.

Загальне порівняння результатів експертизи в залежності від фахових особливостей циклів предметів надає для аналізу наступну картину:

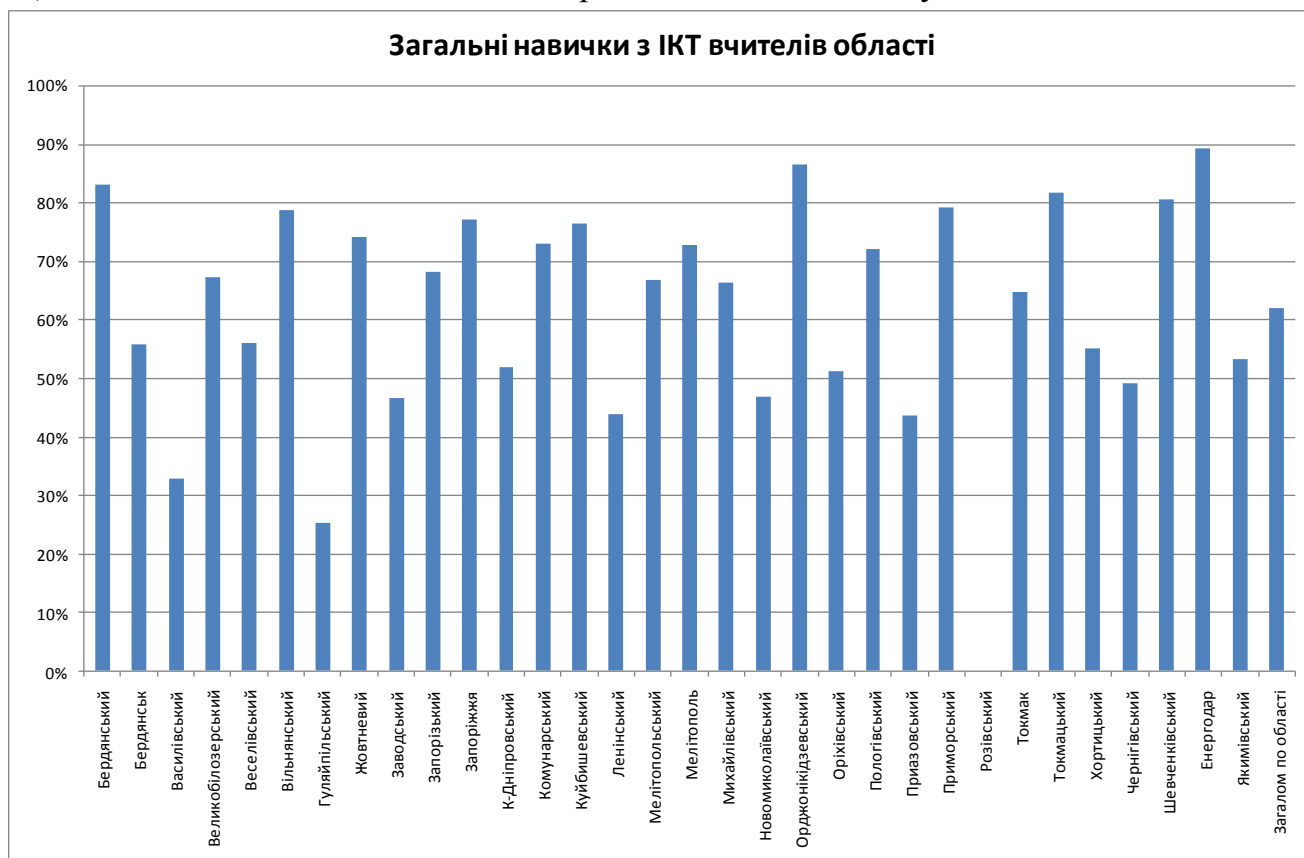
Слід зауважити, що частково результат виявився очікуваним та зрозумілим:

- вчителям предметів суспільно-гуманітарного циклу частіше доводиться шукати в Мережі матеріали до уроків, відео та звукову інформацію, листуватися та користуватися соціальними мережами, створювати презентації та текстові документи; значно рідше вони користуються електронними таблицями, отже і рівень володіння ними загалом нижчий; взагалі вчителі цього предметного напрямку, єдині з усіх вчителів-предметників, продемонстрували хоч один заліковий показник – 68% – у володінні загальними базовими навичками з ІКТ;
- вчителі фізико-математичного напрямку володіють всіма навичками на середньому рівні, демонструючи середній за рейтингом показник;
- вчителі природничих наук найкраще за усіх, крім заступників директорів, впоралися з завданнями, пов'язаними з обробкою числових табличних даних, але продемонстрували найгірший підсумковий результат;
- вчителі інших дисциплін володіють базовими навичками досить різнобічно, але часто краще, ніж їх колеги.

Очікуваним здається і результат, продемонстрований під час експертизи заступниками директорів навчальних закладів – найвищий рейтинг не лише серед вчителів-предметників, а й взагалі серед усіх категорій педпрацівників. Але цьому факту бракує належної обґрунтованості: згадаємо, що експертизу пройшли лише

по одному заступнику директора від кожної школи, швидше за все саме ті, хто опікується інформатизацією закладу. Отже, немає можливості визнати за факт, що найкраще в області володіють ІКТ на базовому рівні саме заступники директорів.

Оцінимо також якість навичок роботи вчителів за видами ІКТ- діяльності. Щодо загальних базових навичок картина виявилася наступною:

Залікові показники тут продемонстрували вчителі біології Бердянського та Комунарського районів, вчителі української мови м. Енергодар та Михайлівського району, вчителі зарубіжної літератури м. Мелітополь, вчителі математики Великобілозерського та Куйбишевського районів, вчителі історії Мелітопольського та Токмацького районів, вчителі музичного мистецтва Вільнянського та Пологівського районів, вчителі образотворчого мистецтва Запорізького району, вчителі технічної праці Орджонікідзевського та Приморського районів, вчителі початкових класів м. Запоріжжя.

В інших районах розгляд проблемного розділу за елементарними діями показав наступне:

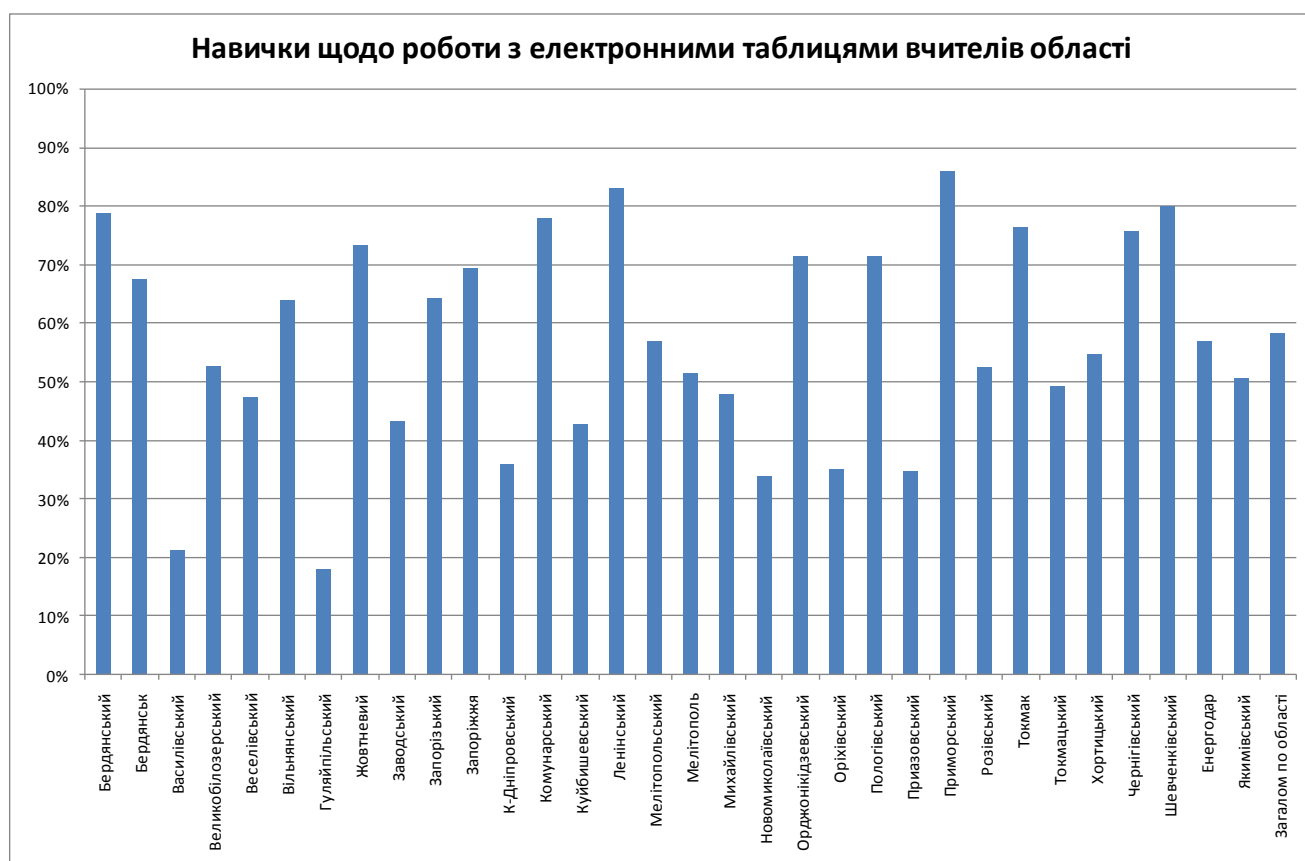
Параметр або критерій	максимально
Бердянськ (ОТМ)	
Василівський (фіз-ра)	
Веселівський (іноз.)	
Гуляйпільський (геогр.)	
Заводський (фізика)	
К-Дніпровський (геогр.)	
Ленінський (хімія)	
Новомиколаївський (зар.)	
Оріхівський (фіз-ра)	
Приазовський (обсл.)	
Розівський (початк.)	
Токмак (іноз.)	
Хортицький (хімія)	
Чернігівський (фізика)	
Якимівський (обсл.)	
Загалом по області	

електронний лист має правильну тему (Контрольна робота ПП Район)	5,0	1,1	0,0	1,7	0,3	1,9	0,8	2,2	2,0	0,9	0,0	0,0	2,4	2,5	0,9	1,7	1,5
лист містить архів з роботою	5,0	1,1	0,0	2,8	0,7	2,2	1,4	2,8	3,5	1,2	0,0	0,0	4,4	2,2	2,1	2,5	2,0
архів має правильну назву (прізвище, ініціали)	2,0	0,9	1,7	1,6	0,2	1,4	1,5	0,8	1,3	1,8	2,0	0,0	0,9	0,8	1,6	1,5	1,3
архів містить програму з предмету	5,0	4,5	3,0	3,4	2,1	2,3	4,2	1,7	2,1	4,3	3,2	0,0	2,0	2,8	2,8	2,4	2,9
архів містить 2-3 тематичні малюнки (про школу)	4,0	3,3	1,9	1,9	1,6	1,8	2,7	1,4	0,0	2,3	3,3	0,0	3,5	3,0	2,4	2,6	2,2
архів містить три офісні документи	2,0	1,9	0,9	1,4	0,9	1,1	1,3	1,1	1,9	1,3	1,5	0,0	1,6	1,5	1,6	1,6	1,3

Тут в окремих районах проблемними були дії, пов'язані з Інтернетом, в інших – з архівами, але не виключені також помилки, допущені через неухважність до деталей завдання: змінити назву архіву, вказати точну тему листа тощо. Під час перевірки до відома організаторів експертизи були доведені численні зауваження експертів про неухважність вчителів при виконанні цієї частини роботи.

Варто розглянути і роботу вчителів-предметників з офісними програмами.

Результати роботи з табличним процесором за текстом контрольної виявилися такими:

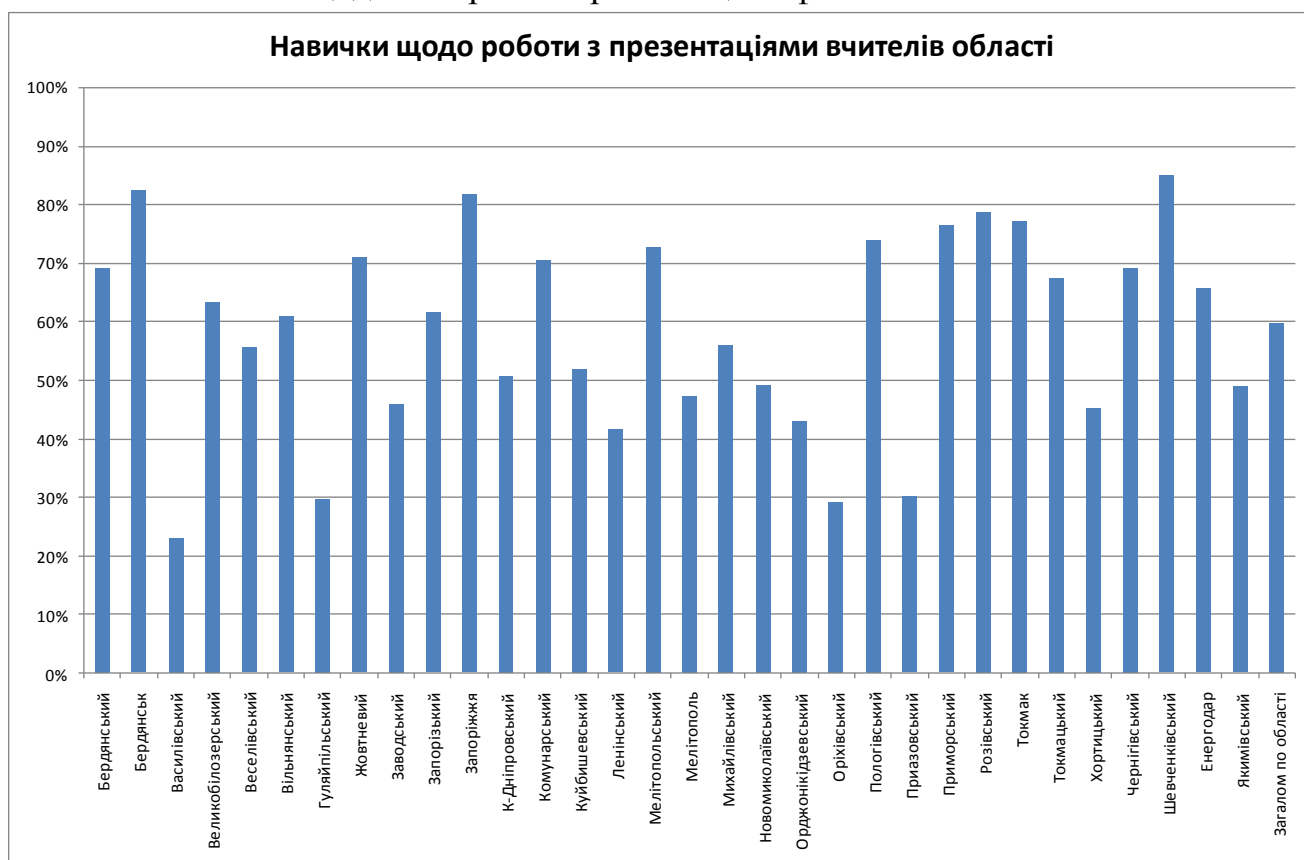
Проблемних елементарній дій тут було більше, ніж при виконанні контрольної директорами: форматування таблиці, побудова та форматування діаграми, обчислення за формулами виявилися для більшості вчителів надмірно складними завданнями. Наведемо детальніше середню оцінку по області:

Параметр або критерій	Максимально	Реально
створена та правильно заповнена таблиця для 4-5 учнів (назви стовпців, ПП та бали учнів)	5,0	3,9

Параметр або критерій	Максимально	Реально
над таблицею є назва Електронний журнал, в об'єднаній клітинці задано вирівнювання по центру	2,0	1,3
прокреслені границі в таблиці	2,0	1,3
виділені заголовки стовпців	2,0	0,9
вирівняний текст у клітинках	2,0	0,8
виконані підрахунки середнього бала учня за формулою	4,0	2,7
гістограма відображає рейтинг учнів за середньою оцінкою	5,0	2,9
в гістограмі присутні підписи даних та значення	3,0	1,4
гістограма має назву Рейтинг учнів	2,0	0,9
гістограма розташована на окремому аркуші	2,0	1,0
назва аркуша з таблицею - Електронний журнал	2,0	1,0
відсутні порожні аркуші	2,0	1,1
файл має правильну назву - Електронний журнал	2,0	1,4

Тут також не можна виключити неуважності при створенні документу у табличному процесорі. Але особливою здається проблема невміння використовувати контекстне меню об'єктів під час роботи з програмами: багато елементарних дій, які потрібно було здійснити, легко виконувались саме за допомогою контекстного меню об'єктів за умови уважного ставлення до деталей діалогових вікон.

Рівень вмінь щодо створення презентації зафіксовано такий:

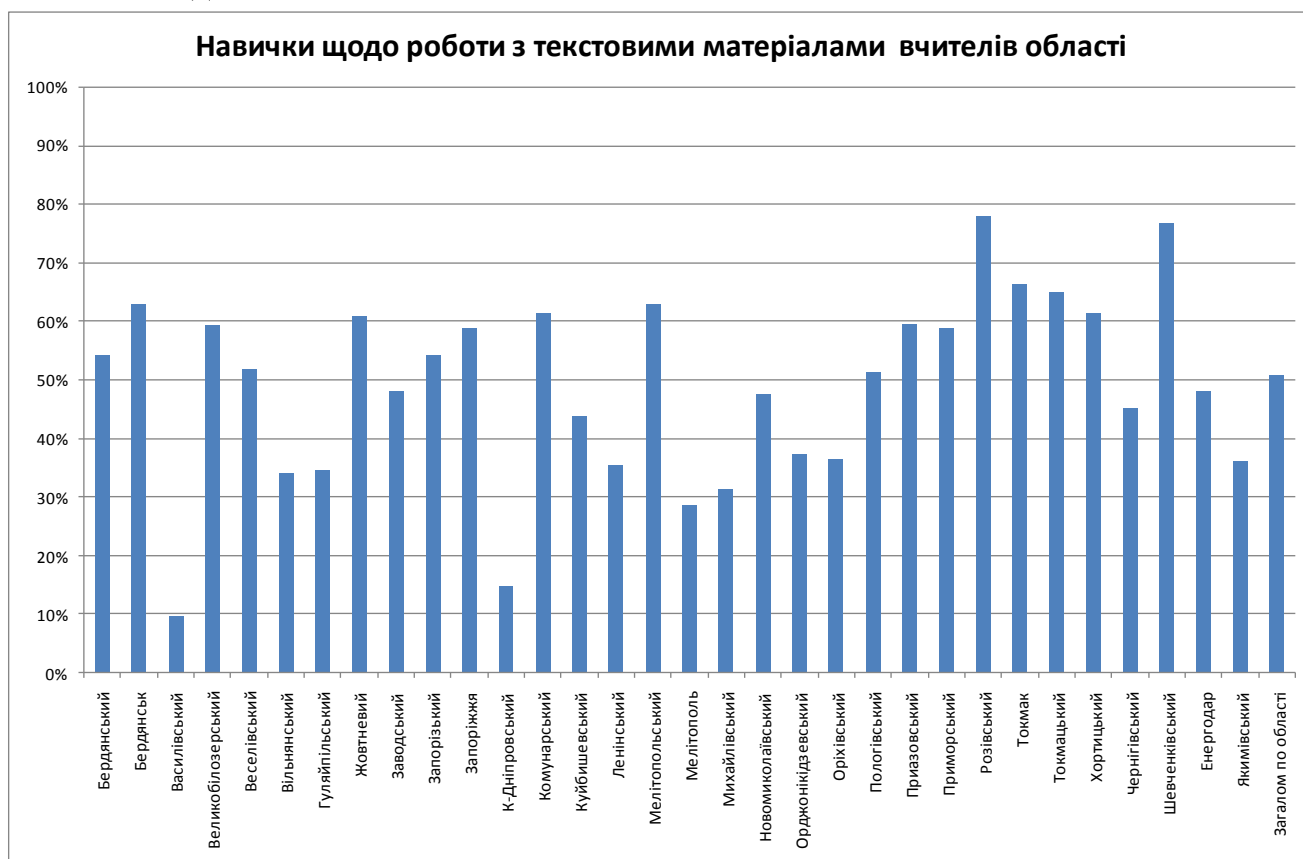
Це, мабуть, найдивніший результат з усіх. Вже деякий час створення навчальних презентацій – поширена та улюблена справа вчителів-предметників області. Навчально-виховні та методичні заходи будь-якого рівня зараз

неможливо уявити саме без презентації. Але в роботах вчителів значної кількості районів оцінка за презентацію виявилася нижчою від оцінки за електронну таблицю! Тому треба детальніше розглянути компоненти цієї доволі низької оцінки:

Параметр або критерій	Максимально	Реально
перший слайд - титульний - наявні автор, тема Інформація для батьків	2,0	1,6
другий слайд: таблиця (з завд. ел. табл.)	2,0	1,3
третій слайд: гістограма (з завд. ел. табл.)	2,0	1,4
четвертий слайд: оголошення для батьків	2,0	1,4
включені ілюстрації з Інтернету	2,0	1,1
застосовано дизайн слайдів	4,0	2,5
виконана анімація об'єктів усіх слайдів	5,0	1,9

Як і для директорів, проблемою стала вимога виконати анімацію об'єктів усіх слайдів, а також застосувати дизайн слайдів та включити до слайдів сторонні ілюстрації. Можливо, вчителям бракувало часу зробити все належним чином, але оцінки за текстовий документ, що виконувався останнім, подекуди високі. Отже причина браку часу, вірогідно, не є вирішальною.

Використання вчителями текстового процесору для створення дидактичних матеріалів, напевне, відбувається довше, ніж використання інших програм. Але кількість балів, отримана за виконання цього завдання, становить близько половини від максимальної кількості балів:

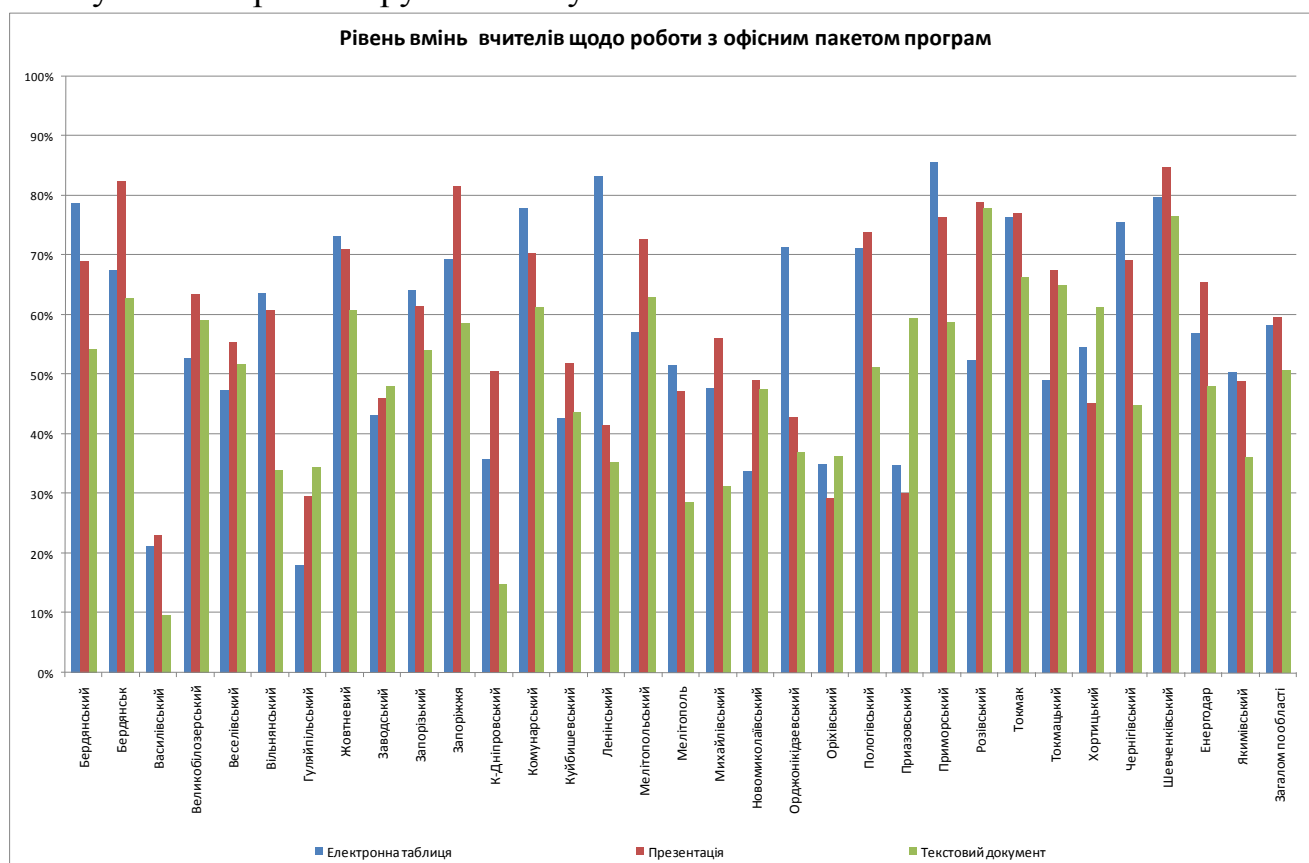

Проблемними тут виявилися, як і для директорів, форматування елементів документу, а також робота з таблицею чи списком. Наведемо детальніше середню оцінку по області:

Параметр або критерій	Максимально	Реально
відформатовано заголовок запрошення	2,0	1,2
наявні малюнки	3,0	1,6
текст оголошення орфографічно вірний	2,0	1,2
інформація чітка та повна	2,0	1,1
включений список або таблиця	5,0	1,9
наявне форматування тексту (розмір, колір, накреслення, шрифт)	5,0	2,4
файл має правильну назву -Запрошення	2,0	1,3

Отже, в роботі з офісними документами, вчителям ЗНЗ також потрібно звернути увагу на вивчення та застосування засобів та прийомів форматування об'єктів документу, а також на ознайомлення з тими засобами кожної з програм, що визначають її застосування для певного призначення. Для табличного процесору, наприклад, це можливість автоматичних підрахунків та побудови діаграм, що мають певний сенс. Для текстових документів – можливість створення читабельного, правильно відформатованого тексту, включення до нього списків або таблиць тощо.

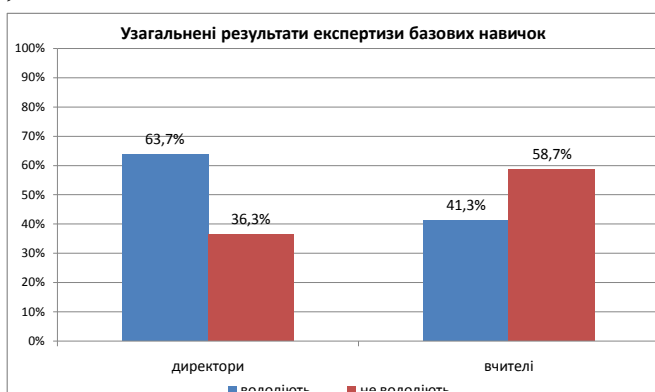
Якість навичок роботи з офісними програмами у вчителів області складає за усіма програмами близько 56%, що суттєво нижче залікового рівня, зважаючи, що мова йдеться про базові навички. Загалом роботу вчителів з програмами офісного пакету можна проілюструвати наступним чином:

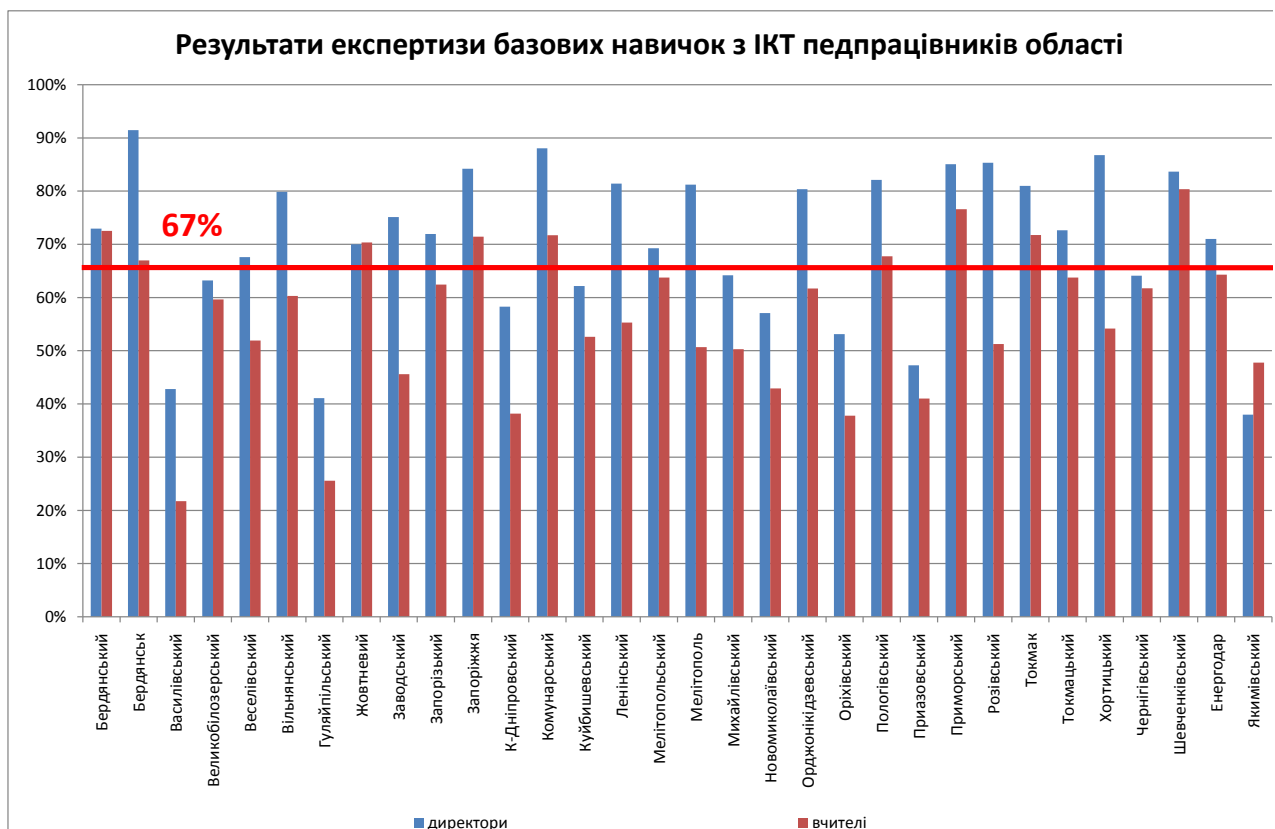
Неможливо встановити загальних рис щодо володіння окремими компонентами офісних вмінь у вчителів області. В одних районах важчими для виконання виявилися документи табличного процесору, в інших – комп'ютерні презентації чи текстові документи. Загалом якість навичок по роботі з табличним процесором складає 58,3%, з комп'ютерними презентаціями – 59,6%, з текстовими документами – 50,8%,. Вірогідно, рівень цих навичок визначався, перш за все, попитом на них у вчителів. Але жодний з цих рівнів не є заліковим та потребує суттєвого поліпшення, як і загальний рівень навичок по роботі з офісними програмами – 56,2%.

Не є заліковим і підсумковий рівень базових навичок вчителів області, який за результатами експертизи склав 57,8%. З заданим 67-відсотковим бар'єром існує суттєва різниця. Така ситуація є досить прикрою та потребує певних заходів.

Отже, в результаті експертизи базових ІТ-навичок педагогічних працівників області виявилось, що директори ЗНЗ у більшості володіють ІКТ на базовому рівні, а вчителі – не володіють:

Якщо розглянути детальніше, то можна побачити, що в кількох регіонах області ситуація дещо краща. Заліковий 67-відсотковий бар'єр подолали і директори, і вчителі Бердянського, Жовтневого, Комунарського, Пологівського, Приморського, Шевченківського районів і міст Бердянськ, Запоріжжя та Токмак.

Щоправда, вище вже зазначалось про відсутність належної надійності оцінки даних за показниками експертизи в районах, де не було забезпечено участь всієї категорії педагогічних працівників, що потрапила до вибірки (м. Токмак, м. Запоріжжя, Жовтневий та Шевченківський райони)

Результати контрольної практичної роботи стали предметом глибинного аналізу для міських/районних методичних служб, адже для того, щоб вдатися до необхідних дій, треба зрозуміти суть та причини виявлених показників.

Ґрунтовний комплексний аналіз було проведено та надано до ОНМЦ ПТО методичними службами ряду районів:

- у Гуляйпільському районі здійснювалось порівняння результатів міських/сільських педпрацівників, порівняння результатів директорів та вчителів, аналіз робіт за необхідними навичками, за програмами навчання, акцент на неуважність вчителів тощо, сплановані першочергові заходи з інтернетизації району;
- у Вільнянському районі проведений аналіз робіт за елементарними навичками та за місцем роботи педагогів, сплановані першочергові заходи щодо подальшого навчання ІКТ;
- у Великобілозерському районі проведення контрольних та аналіз їх результатів спричинили засідання при начальнику відділу освіти РДА, також було сплановане повторне навчання вчителів районним тренером та подальше проведення повторного контрольного зрізу;
- у Жовтневому районі роботи було проаналізовано за елементарними навичками, що становили певну проблему, за програмами навчання, проведено ранжування труднощів;
- в Заводському районі було проаналізовано результати за навичками, у порівнянні робіт директорів та вчителів, укладено багаторівневі рекомендації для керівників ЗНЗ, методичних об'єднань та фахівців методкабінету;
- в Комунарському районі було проведено аналіз за елементарними навичками, порівняні роботи вчителів та директорів, висунуті ймовірні причини невдач;
- в Новомиколаївському районі аналіз утруднень при виконанні роботи був персоналізований, також зроблено загальний аналіз за елементарними навичками, як рекомендація для тренера;
- в Чернігівському районі здійснювались аналіз за елементарними навичками, та порівняльний аналіз робіт директорів та вчителів;
- в Шевченківському та Запорізькому районах після ретельного аналізу робіт за елементарними навичками було надано рівневі рекомендації для районних методичних служб, а також враховано два підходи до визначення якості базових навичок – якісний та рівневий.

Інші методичні служби регіонів області (м. Запоріжжя, м. Бердянськ, м. Енергодар, м. Токмак, Оріхівський, К-Дніпровський, Бердянський, Куйбишевський, Орджонікідзевський, Пологівський, Приморський, Хортицький райони) досить ретельно проаналізували результативність контролю базових навичок, але не виявили усіх комплексних причин. Спрощений аналіз надали методичні служби Якимівського, Василівського, Ленінського (не зазначені причини відсутності), Мелітопольського, Розівського, Токмацького районів та м. Мелітополь. За невідомих причин результати експертизи не було проаналізовано в Михайлівському та Веселівському районах.

Рекомендації:

- методичним службам регіонів області ретельно проаналізувати (якщо цього ще не зроблено) результати експертизи базових навичок з ІКТ;

- відділам/управлінням освіти вжити дієвих заходів щодо комп'ютеризації та інтернетизації навчальних закладів як вагомого чинника підвищення ІКТ-навичок педагогів;
- районним/міським методичним службам, а також навчальним закладам розглянути можливість проведення додаткових консультаційних та навчальних заходів в педагогами, рівень ІКТ-навичок яких був діагностований як низький;
- районним/міським методичним службам, а також навчальним закладам розглянути можливість проведення експертизи базових навичок з ІКТ тих вчителів, хто не потрапив у вибіркового контролю;
- районним/міським методичним службам, а також навчальним закладам звернути увагу на програму сертифікації навчальних закладів «100% володіння ІКТ на базовому рівні»;
- методичній службі області розробити та раз на рік проводити вибірково експертизу рівня навичок з ІКТ педпрацівників області;
- методичним службам регіонів області при проведенні наступних контрольних заходів щодо експертного визначення рівня навичок з ІКТ звернути більшу увагу на забезпечення репрезентативності таких досліджень шляхом повного включення до експертизи працівників тієї категорії, яка потрапила до вибірки.

Довідку підготувала методист обласного центру інформатики та інформаційних технологій в освіті Запорізького ОІППО Телятник К.В.